Právnická fakulta Masarykovy univerzity
obor Právo
Katedra obchodního práva

Členové statutárního orgánu obchodní korporace a úpadek

Diplomová práce

Viera Sedláková

Brno 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Členové statutárního orgánu obchodní korporace a úpadek** zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Brně 29. března 2019 .....

Viera Sedláková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí této práce, prof. JUDr. Jarmile Pokorné, CSc., za ochotu, flexibilitu a za cenné rady a připomínky.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá odpovědností členů statutárního orgánu obchodní korporace ve vazbě na úpadek. Práce zkoumá standardy péče a povinnosti těchto osob vzhledem k (hrozícímu) úpadku a dále se věnuje odpovědnostním institutům upraveným v § 99 insolvenčního zákona a § 62 až 68 zákona o obchodních korporacích (ZOK). Zaměřuje se především na výkladové problémy této právní úpravy, jejichž řešení se snaží navrhnout. Práce se dále věnuje připravované novele ZOK, kterou hodnotí a srovnává s aktuálně účinnou právní úpravou.

Klíčová slova

statutární orgán, obchodní korporace, sankční ručení, odpovědnost podle § 99 IZ, vydání prospěchu, vyloučení z funkce, péče řádného hospodáře

Abstract

This diploma thesis deals with the liability of business corporation governing body members concerning bankruptcy. The thesis examines the standards of care and obligations of these persons in relation to (imminent) bankruptcy and deals with the special liability mechanisms found in Section 99 of the Insolvency Act and Sections 62 to 68 of the Business Corporation Act. It focuses primarily on issues connected to interpretation of this legislation and tries to suggest possible solutions. Furthermore, the thesis takes into account the prepared changes to Business Corporation Act, while evaluating it and comparing it to the legislation in force.

Key words

governing body, business corporation, liability for corporation's obligation as a punishment, liability according to section 99 of the Insolvency Act, obligation to return consideration, disqualification, duty of due care

Obsah

Úvod **11**

1 Přehled základních institutů **13**

1.1 Statutární orgán obchodní korporace a jeho členové ... 13

1.2 Působnost statutárního orgánu a jeho vztah k řízení činnosti obchodní korporace ... 15

1.3 Úpadek ... 18

1.4 Hrozící úpadek ... 20

2 Standardy péče statutárního orgánu a povinnosti související s (hrozícím) úpadkem **23**

2.1 Péče řádného hospodáře ... 23

2.2 Pravidlo podnikatelského úsudku ... 26

2.3 Povinnost k opatřením odvracejícím hrozící úpadek ... 29

2.4 Povinnost podat insolvenční návrh ... 31

3 Zvláštní odpovědnostní instituty spojené s rozhodnutím o úpadku **33**

3.1 Odpovědnost za škodu vzniklou věřiteli dle § 99 IZ ... 33

3.2 Povinnost vydat prospěch ze smlouvy o výkonu funkce ... 39

3.3 Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce ... 43

3.4 Sankční ručení ... 49

4 Návrh novely ZOK – zhodnocení a komparace s aktuálním stavem **55**

4.1 Navrhovaná úprava institutů vydání prospěchu a sankčního ručení ... 55

4.2 Navrhovaná úprava institutu diskvalifikace ... 58

Závěr **59**

Použité zdroje **61**

Úvod

Rekodifikace soukromého práva přinesla v právní úpravě obchodních korporací nemalé změny, se kterými se právní praxe a judikatura vypořádávají dodnes. Jednou z oblastí, v níž se tyto změny projevily, bylo upřesnění pravidel *corporate governance* a pravidel podnikatelského úsudku, které byly do té doby dovozovány hlavně doktrínou. S touto problematikou souvisí i téma mé práce.

Odpovědnost členů statutárních orgánů obchodní korporace ve vztahu k úpadku získala v zákoně o obchodních korporacích[1] (dále jen „ZOK") úplně novou právní úpravu. V platnosti zůstala pravidla zakotvená insolvenčním zákonem[2] (dále jen „IZ"). Jejich vzájemný vztah i samotná úprava v ZOK činí při aplikaci a výkladu určité problémy, na které se má tato práce zaměřit. Situaci navíc komplikuje připravovaná velká novela ZOK, předmětem které má být mimo jiné změna úpravy odpovědnostních institutů souvisejících s úpadkem.

Cílem této práce je tedy upozornit na některé výkladové problémy, které současná úprava ZOK a IZ přináší a pokusit se nastínit jejich možná řešení. Dále by práce měla zhodnotit vládní návrh novely ZOK a porovnat ho s aktuálně platnou a účinnou úpravou.

Práce se člení kromě úvodu a závěru do čtyř hlavních kapitol. První kapitola slouží pro podrobnější představení tématu, definici základních pojmů a institutů a jejich zasazení do širšího kontextu. V druhé kapitole se budu zabývat standardy péče statutárního orgánu a povinnostmi jeho členů vzhledem k odvracení úpadku. Tato část je důležitá z toho důvodu, že porušení zákonem stanovených standardů a povinností má pro členy statutárního orgánu za následek právě zvláštní odpovědnostní instituty, o nichž pojednává kapitola třetí. V této kapitole pak představím hlavní problémy, jež výklad právní úpravy komplikují, a pokusím se

---

[1] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

[2] Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

sdělit své stanovisko k jejich řešení. Poslední kapitola se zabývá připravovanou novelou ZOK a jejím dopadem na odpovědnost členů statutárních orgánů.

V práci se, vzhledem ke specifickému charakteru osobních obchodních společností a družstev a jejich nepříliš častému výskytu v českém prostředí, budu zabývat zejména společností s ručením omezeným a akciovou společností, ačkoliv mohou některé závěry práce být použitelné i pro veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost, případně družstvo.

1 Přehled základních institutů

V této kapitole vymezím základní pojmy důležité pro tuto práci, osvětlím roli a činnost statutárního orgánu ve vnitřní struktuře obchodní korporace a specifikuji pojmy úpadek a hrozící úpadek, jejichž vymezení je pro tuto práci stěžejní.

1.1 Statutární orgán obchodní korporace a jeho členové

1.1.1 Obchodní korporace a její orgány

Mezi základní principy práva obchodních korporací patří princip samostatné právní osobnosti a princip majetkové oddělenosti.[3] Obchodní korporace jakožto sdružení osob, které tvoří samostatný subjekt práva odlišný od svých společníků, musí svoji činnost nutně vykonávat prostřednictvím určitých orgánů. Systém vztahů souvisejících se spravováním záležitostí společnosti, pomocí kterých společníci uplatňují svá práva podílet se na řízení společnosti, se v nauce označuje jako *corporate governance*.[4]

Zákon vymezuje orgány obchodní korporace jako nejvyšší orgán, kontrolní orgán a statutární orgán, přičemž vytvoření kontrolního orgánu není ve všech případech povinné.[5] Společnost může samozřejmě také vytvořit další, zákonem nepředvídané orgány.[6]

Nejvyšším orgánem je v kapitálové společnosti valná hromada, jež je tvořena všemi společníky. Valná hromada slouží k přímému uplatňování práva společníků podílet se na řízení společnosti[7], proto zpravidla rozhoduje o nejzávažnějších záležitostech týkajících se společnosti.

---

[3] LASÁK, J. Pojem obchodní korporace. Charakteristika kapitálových obchodních společností. In: POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 4.

[4] POKORNÁ, J. Obchodní korporace. In: ONDREJOVÁ, D. a kol. *Nástin obchodního práva.* Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 148.

[5] § 44 ZOK.

[6] JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným. Právo – účetnictví – daně.* 3. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2018, s. 68.

[7] § 167 a 398 ZOK.

Role kontrolního orgánu tkví, jak je již patrné z jeho označení, v kontrole, jejímž předmětem je především činnost statutárního orgánu. Proto se i na členy kontrolního orgánu uplatní standardy péče, o kterých pojednává druhá kapitola. V ideálním případě jsou tedy nedostatky v činnosti statutárního orgánu včas odhaleny kontrolním orgánem a v mnoha případech tak nemusí dojít k uplatnění odpovědnostních institutů předvídaných zákonem.

Statutární orgán zastupuje společnost navenek a do jeho hlavní náplně činnosti patří obchodní vedení společnosti.[8] Úlohou statutárního orgánu v životě společnosti se budu zabývat v dalším oddíle a podkapitole.

1.1.2 Předpoklady výkonu funkce statutárního orgánu

Členem statutárního orgánu obchodní korporace může být jak právnická, tak fyzická osoba. Vše řečeno dále o fyzických osobách, jež jsou členy statutárního orgánu, platí i o fyzické osobě, která je zástupcem právnické osoby. Tato totiž musí splňovat jak podmínky pro výkon funkce, tak se na ni rovněž vztahují standardy péče, jež zákon ukládá členu statutárního orgánu – fyzické osobě.[9]

Základní podmínkou pro výkon funkce člena statutárního orgánu je plná svéprávnost.[10] Další podmínky jsou stanoveny v § 46 ZOK, a to částečně odkazem na živnostenský zákon.[11] Ten upravuje v souvislosti s úpadkem dvě překážky živnosti. První z nich je prohlášení konkursu na majetek, přičemž v tomto v případě zákon stanoví počátek lhůty ode dne ukončení provozování obchodního závodu osobou, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs.[12] Druhou překážkou je rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek této osoby zcela nepostačuje k uspokojení věřitelů. Tato překážka trvá po dobu tří let od právní moci výše uvedeného rozhodnutí. V případě, že je konkurs zrušen z jiného důvodu než pro

[8] § 195 odst. 1 ZOK, § 435 odst. 2 ZOK, § 436 odst. 4 ZOK.
[9] § 46 odst. 3 ZOK.
[10] § 152 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“).
[11] § 6 odst. 2 a § 8 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
[12] § 8 odst. 1 živnostenského zákona.

nedostatek majetku, odpadá překážka právní mocí rozhodnutí o zrušení konkursu.[13]

Další z překážek pro výkon funkce je diskvalifikace, o níž pojednám níže v kapitole třetí. Také je stále možné uplatnění překážky[14] dle § 38l obchodního zákoníku[15], jehož úprava byla ale podobná té dnešní.

Zajímavou v souvislosti s úpadkem je také notifikační povinnost dle § 46 odst. 2 ZOK. Ta se týká osoby, jež se má stát členem statutárního orgánu. Tato osoba má povinnost předem informovat zakladatele nebo korporaci o vedeném insolvenčním řízení na jeho majetek nebo na majetek korporace, v níž byl členem voleného orgánu v posledních 3 letech. Dále je stanovena také povinnost informovat o diskvalifikačním řízení dle § 63 až 65 ZOK. Porušení této informační povinnosti se může projevit v nutnosti nahradit vzniklou újmu.[16]

1.2 Působnost statutárního orgánu a jeho vztah k řízení činnosti obchodní korporace

Základy působnosti statutárního orgánu lze nalézt opět v OZ, a to v § 163 a 164, a dále je stanoví ZOK v ustanoveních o konkrétních typech obchodních korporací. Obecně lze říci, že do působnosti statutárního orgánu náleží především obchodní vedení společnosti, jež bývá vykládáno jako každodenní provoz společnosti, řízení společnosti a rozhodování o podnikatelských záměrech.[17]

Rozsah pojmu *obchodní vedení* byl dále upřesněn judikaturou, například tak, že do něj spadá rozhodování o postupu při vymáhání pohledávek společnosti[18],

---

[13] § 8 odst. 2 živnostenského zákona.
[14] § 779 odst. 3 ZOK.
[15] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
[16] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B. Komentář k § 46. In: ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 140.
[17] Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003.
[18] Např. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3139/2007.

případně o tom, zdali vůbec budou pohledávky vymáhány.[19] Také je jeho součástí vedení účetnictví, případně jiných evidencí.[20]

Dále mezi hlavní náplň činnosti statutárního orgánu patří zastupování společnosti navenek, přičemž mu náleží tzv. obecná působnost, může tedy zastupovat společnost ve veškerých záležitostech. V případě, že má statutární orgán více členů, je způsob jednání zpravidla stanoven v zakladatelském právním jednání.[21] Tento se zapisuje do obchodního rejstříku.[22]

Poměrně důležitým ustanovením ve vztahu k působnosti statutárního orgánu je § 163 OZ. Toto ustanovení zakotvuje tzv. zbytkovou působnost statutárního orgánu, což znamená, že v případě, že některá záležitost není svěřena jinému orgánu společnosti, ať již zákonem, zakladatelským právním jednáním, či rozhodnutím orgánu veřejné moci, je k ní oprávněn právě statutární orgán.

1.2.1 Vztah principal – agent

Pro pochopení působnosti statutárního orgánu je důležitá teorie zabývající se problémem zastoupení (*agency problem*). Kapitálové společnosti stojí na principu, že společníci se zpravidla neúčastní podnikání osobně, nýbrž se nachází v pozici investorů.[23] Jsou tedy jakýmisi „vlastníky“ společnosti.[24] Členové statutárního orgánu jsou tedy správci (*agents*) majetku vlastníka (*principal*) a tuto činnost vykonávají za odměnu (na základě smlouvy o výkonu funkce).

Právě proto, že dochází k profesionalizaci řízení obchodní korporace a určitému oddělení její správy od původních zakladatelů, případně současných společníků, a statutárnímu orgánu náleží obchodní vedení společnosti, je

[19] Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.
[20] POKORNÁ, J. Vnitřní organizace obchodní korporace. In: POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 87.
[21] § 164 OZ.
[22] § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů.
[23] NORDBERG, D. *Corporate governance. Principles and issues.* SAGE, 2010, s. 29.
[24] Toto označení sice není z právního hlediska korektní, vystihuje však podstatu zmíněné teorie, která je teorií ekonomickou.

důsledkem střet zájmů mezi vlastníky korporace a jejími správci, mezi majoritními a minoritními společníky (akcionáři), případně mezi korporací a věřiteli.[25] Věřitelé jsou přitom některými autory považováni za ekonomické vlastníky.[26]

Nutným důsledkem výše uvedeného je také informační asymetrie, kdy informační převahu má vzhledem ke svým oprávněním a podstatě obchodního vedení právě statutární orgán. Tomu je však současně vlastní i to, že má nejvíce povinností a nejméně oprávnění.[27]

S problémem zastoupení souvisí i otázka, komu statutární orgán při správě společnosti slouží. Jak jsem naznačila výše, každý ze subjektů bude mít patrně rozdílné zájmy. V prvé řadě by měl člen statutárního orgánu jednat za každých okolností v zájmu korporace samotné. Kromě toho lze říci, že při běžné správě společnosti by měli členové statutárního orgánu navíc jednat především v zájmu společníků – dle Havla se v našem právním prostředí totiž uplatňuje tzv. osvícený společnický model *(enlightened shareholder value)*. Případný věřitelský model (*stakeholder value*) by byl naopak stižen vyššími transakčními náklady a menší funkčností.[28]

V případě, že se obchodní korporace nachází v hrozícím úpadku, měl by statutární orgán více dbát zájmů věřitelů. V této situaci má totiž povinnost úpadek odvracet, případně může podat insolvenční návrh. Dochází k většímu střetu zájmů mezi věřiteli a společníky, což musí statutární orgán brát v úvahu.[29]

Konečně, dostane-li se korporace do úpadku, je nutné jej řešit prostřednictvím insolvenčního řízení. Statutární orgán má v tomto okamžiku povinnost podat

---

[25] HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn. Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací.* Praha: Auditorium, 2010, s. 120.
[26] Tamtéž, s. 25.
[27] STŘELEČEK, T. Otázky corporate governance z pohledu law & economic se zaměřením na problém pána a správce. In: HURYCHOVÁ, K.; BORSÍK, D. (eds.). *Corporate Governance. Kolektivní monografie.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 131.
[28] HAVEL, B., 2010, op. cit., s. 109-110.
[29] HAVEL, B. Úpadková situace dlužníka a standardy péče jeho orgánů. *Bulletin advokacie*. 2017, roč. 12, č. 6, s. 26.

insolvenční návrh. Cílem insolvenčního řízení je co nejvyšší uspokojení věřitelů, přičemž pohledávky společníků vyplývající z jejich účasti na společnosti se uspokojují až po uhrazení všech ostatních pohledávek.[30]

Právě pro zamezení nepříznivých důsledků *agency* problému existují pravidla *corporate governance* a standardy péče členů orgánů, jakož i odpovědnostní instituty, o nichž pojednává tato práce.

1.3 Úpadek

Pojem úpadek je definován v § 3 IZ. Pro obchodní korporaci přichází v úvahu obě existující formy úpadku, a to platební neschopnost a předlužení. O platební neschopnost jde tehdy, pokud má dlužník více věřitelů, tj. alespoň dva, peněžité závazky déle než 30 dnů po splatnosti a předmětné závazky není schopen plnit. Jde o podmínky kumulativní. Jako pojistka proti šikanózním věřitelským insolvenčním návrhům funguje § 143 odst. 2 IZ, který zabraňuje věřiteli převést jednu ze svých pohledávek na třetí osobu a poté podat na dlužníka insolvenční návrh.

Zákon dále stanoví vyvratitelnou právní domněnku neschopnosti plnit závazky, a to alternativně, pokud dlužník zastavil platby ohledně podstatné části svých peněžitých závazků, neplní je déle než 3 měsíce po splatnosti, nelze dosáhnout uspokojení pohledávky exekucí, případně pokud na výzvu insolvenčního soudu nepředložil seznamy majetku, závazků, zaměstnanců či listiny dokládající úpadek.

K pojmu zastavení plateb se vyjádřil Nejvyšší soud ČR tak, že musí jít o vědomé jednání dlužníka, které bude většinou provázené prohlášením o odmítání plnění svých závazků.[31] V tomto bodě tedy nepostačuje, pokud dlužník své závazky přestane plnit omylem nebo nedopatřením.

Co se týče věřitelských insolvenčních návrhů, patrně nejjednodušší bude prokázat alternativu druhou, kdy dlužník neplní své dluhy déle než 3 měsíce po

---

[30] § 172 odst. 1 IZ.

[31] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 4. 2015, sp. zn. 29 NSČR 24/2013.

splatnosti. Věřitel ovšem bude muset prokázat splnění této podmínky nejenom pro pohledávku svou, ale i pro minimálně jednu další, aby byl zachován předpoklad mnohosti věřitelů.[32]

Od roku 2017 je do § 3 IZ vložen institut *mezery krytí*, při němž se zákonodárce inspiroval německou úpravou.[33] Zakotvuje vyvratitelnou právní domněnku neexistence platební neschopnosti dlužníka. Dlužník, který se jí dovolává, musí prokázat, že *„rozdíl mezi výší jeho splatných peněžitých závazků a výší jeho disponibilních prostředků (...) představuje méně než desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků"*, nebo že se na tuto hranici dostane v průběhu dvou měsíců.[34] Dlužník na podporu svého tvrzení musí předložit výkaz likvidity, případně výhled vývoje likvidity sestavený oprávněnou osobou a s náležitostmi dle příslušné prováděcí vyhlášky.[35]

Zmíněný institut je použitelný v případech, kdy se korporace nachází v přechodně zhoršené finanční situaci, kterou bude v krátké době schopna odvrátit. Může sloužit pro obranu proti šikanózním věřitelským návrhům. Jak ale přiléhavě poznamenává Kuděj[36], vzhledem k velmi krátké lhůtě, v níž musí dlužník dokumenty předložit, je pravděpodobně použitelný pouze pro relativně zdravé korporace, které mají k dispozici podklady prokazující buď neexistenci mezery krytí, či schopnost ji v krátké době uzavřít. Korporace nacházející se na hranici platební neschopnosti totiž nebudou schopny zpracovateli výkazu takové podklady předložit.

---

[32] TARANDA, P. Komentář k § 3. In: HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 26.

[33] SCHÖNFELD, J. Úpadek podniku. In: SCHÖNFELD, J. a kol. *Transformace a restrukturalizace podniku.* Praha: C. H. Beck, 2018, s. 202.

[34] § 3 odst. 3 IZ.

[35] Vyhláška č. 190/2017 Sb., k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona (vyhláška o platební neschopnosti podnikatele).

[36] KUDĚJ, M. Případová studie č. 4. Mezera krytí – podstata a příklady. In: SCHÖNFELD, J. a kol. *Transformace a restrukturalizace podniku.* Praha: C. H. Beck, 2018, s. 383.

Druhou formou úpadku je předlužení, o něž jde v případě, že hodnota závazků dlužníka je vyšší než hodnota jeho majetku. Podmínka mnohosti věřitelů musí být zachována i za této situace. Do dlužníkova majetku se však při stanovení jeho hodnoty pro účely zjišťování předlužení zahrne i očekávaný výnos z dalšího provozování obchodního závodu nebo správy majetku. V praxi tato definice nicméně činí dle Tarandy určité potíže, které znemožňují plnohodnotné uplatnění úpadku ve formě předlužení.[37]

Způsoby řešení úpadku se, vzhledem k tomu, že pro tuto práci nemají zásadnější význam, nebudu podrobněji zabývat a pouze zmíním, že pro obchodní korporaci přichází v úvahu konkurs a reorganizace.

1.4 Hrozící úpadek

Hrozícím úpadkem se rozumí situace, kdy lze z okolností *„důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých závazků“*.[38] Z této definice vyplývá, že se vztahuje pouze k úpadku hrozícímu pro platební neschopnost, nikoliv pro předlužení. Insolvenční návrh pro hrozící úpadek je oprávněn podat pouze dlužník, vyloučen je návrh věřitelský.[39]

Samotná zákonná definice jistě není ideální. To jednak proto, že nevymezuje hrozící úpadek komplexně pro obě možné formy úpadku a omezuje se pouze na platební neschopnost, a dále proto, že není jasné, jaká část dlužníkových závazků bude považována za podstatnou. Pravděpodobně tedy bude nutné, aby soud vždy posuzoval okolnosti konkrétního případu a o osvědčení hrozícího úpadku rozhodoval *ad hoc*.

Co se týče bližšího judikatorního vymezení tohoto pojmu, Nejvyšší soud ČR se sice hrozícím úpadkem již několikrát zabýval[40], dle mého názoru však neposkytl

---

[37] TARANDA, P., op. cit., s. 35-36.
[38] § 3 odst. 5 IZ.
[39] § 97 odst. 7 IZ.
[40] Například v Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 29 NSČR 1/2008, Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 NSČR 22/2009.

konkrétní vodítka pro jeho výklad. Osvětlil, že má být splněna podmínka mnohosti věřitelů, přičemž splatnost pohledávek může nastat i v budoucnu. K této podmínce se dle předmětných rozhodnutí má pojit i podmínka neschopnosti plnění dluhů, jež se má týkat podstatné části peněžitých závazků dlužníka. K náležitostem takového insolvenčního návrhu bylo uvedeno, že z okolností, které jsou tvrzeny, musí hrozící úpadek logicky vyplývat. Dlužníku tudíž nestačí hrozbu úpadku pouze tvrdit obecnými pojmy bez uvedení konkrétních okolností, podložených důkazními prostředky, což se ostatně týká i dlužnického insolvenčního návrhu tvrdícího úpadek.[41]

Funkce institutu hrozícího úpadku má být preventivní a v ideálním případě má včasnými opatřeními zaručit větší uspokojení věřitelů, případně i úpadek odvrátit.[42] Smysl má především v situacích, kdy chce dlužník svoji nepříznivou ekonomickou situaci řešit reorganizací.[43]

Pojem hrozícího úpadku má pro tuto práci význam zejména proto, že je využíván jako předpoklad odpovědnosti pro instituty sankčního ručení a vydání prospěchu.

---

[41] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 NSČR 22/2009.
[42] TARANDA, P., op. cit., s. 37.
[43] SCHÖNFELD, J., op. cit., s. 208.

2 Standardy péče statutárního orgánu a povinnosti související s (hrozícím) úpadkem

2.1 Péče řádného hospodáře

Přijetím funkce členu statutárního orgánu vzniká povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Jedná se přitom o obecnou povinnost, jež se dále promítá v konkrétních požadavcích, které zákon členům statutárního orgánu ukládá, a také se s ní poměřuje jakékoliv jiné, zákonem přímo neupravené, jednání.[44] Institut péče řádného hospodáře je postaven na zásadě, že člen statutárního orgánu neodpovídá za výsledek své činnosti, nýbrž za její řádný výkon.[45]

Péče řádného hospodáře je vymezena v § 159 odst. 1 OZ, z něhož lze zjistit dvě složky tohoto institutu: povinnost loajality a povinnost péče (jednání s pečlivostí a potřebnými znalostmi). Pro obchodní korporace je toto pravidlo dále konkretizováno tak, že je nutné přihlédnout k rozsahu péče, již by vynaložila *„jiná rozumně pečlivá osoba“* nacházející se v obdobném postavení.[46] Tím se tento standard objektivizuje, ale zároveň se bere ohled na konkrétní situaci, ve které se člen statutárního orgánu nachází.

OZ dále stanoví vyvratitelnou domněnkou nedbalosti pro osobu, která funkci přijme či ji vykonává i přesto, že musela zjistit, že není schopna požadované péči dostát.

Co se týče obsahu péče řádného hospodáře, vzhledem k tomu, že předchozí právní úprava sice tuto povinnost rovněž stanovovala, avšak nijak tento pojem nedefinovala, existuje rozsáhlá judikatura a literatura vymezující jej. Poznatky dovozené judikaturou Nejvyššího soudu jsou do jisté míry použitelné i po

---

[44] PATĚK, D. Organizační struktura obchodní korporace. In: ČERNÁ, S. a kol. *Právo obchodních korporací.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 174.

[45] Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011.

[46] § 52 odst. 1 ZOK.

rekodifikaci.[47] Překonaná je však myšlenka připodobňování funkce ke správě vlastního majetku. Toto pojetí totiž přinášelo problémy, neboť vlastník o svůj majetek nemusí pečovat vždy řádně, jelikož má širokou škálu oprávnění, jak s věcí nakládat. Může ji mimo jiné i zničit, což do konceptu péče řádného hospodáře nezapadá. Právě proto zákonodárce v ZOK zvolil standard jiné rozumně pečlivé osoby.[48]

Povinnost loajality lze definovat jako určitý pozitivní postoj člena statutárního orgánu k obchodní korporaci, spočívající v tom, že při své činnosti bude dbát prospěchu korporace a jejích zájmů.[49] Dále je k této složce péče řádného hospodáře nutno říci, že se jedná o loajalitu nezbytnou, nikoliv plnou. Jako možný důvod uvádí Borsík problematiku *whistleblowingu*.[50] Ten podle něho není porušením nezbytné loajality vůči společnosti. Požadavek loajality má význam především v situacích, kdy dochází ke střetu zájmů člena orgánu a korporace.

Druhá složka péče řádného hospodáře, totiž jednání s pečlivostí a potřebnými znalostmi, přináší výkladové problémy zejména co do odbornosti těchto znalostí. V literatuře převažuje názor, že člen statutárního orgánu není zavázán k péči odborné.[51] Je však třeba mít v patrnosti § 5 OZ pro osoby, které se hlásí k určitému povolání. V případě, že je osoba přijata do funkce právě kvůli své odbornosti, lze souhlasit s názorem, že pro ni požadavek odborné péče platit bude.[52] V souvislosti s úpadkem může jít o tzv. krizové manažery, kteří jsou do funkce jmenováni za

---

[47] BALÝOVÁ, L. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace. *Obchodněprávní revue.* 2014, roč. 6, č. 7-8, s. 212.

[48] BORSÍK, D. Péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku bez legend. *Obchodněprávní revue.* 2015, roč. 7, č. 7-8, s. 197.

[49] VEČEŘ, I. Principy Corporate Governance ve vztahu k rekodifikaci obchodního práva. In: VRBA, M. (ed.) *Odpovědnost a ručení v právu obchodních společností.* Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, s. 39.

[50] BORSÍK, D., op. cit., s. 200.

[51] Například ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce.* 2007, roč. 15, č. 3, s. 5 či ŘEHÁČEK, O. Postavení a odpovědnost členů představenstva akciové společnosti. *Obchodní právo.* 2008, roč. 17, č. 1, s. 4.

[52] BORSÍK, D., op. cit., s. 200.

účelem odvracení krize korporace. Platí také, že člen statutárního orgánu musí být schopen rozpoznat situace, kdy mu odbornost chybí a případně pověřit jejím řešením jinou osobu.[53]

Spornou otázkou je, jestli je povinnost jednat s péčí řádného hospodáře povinností zákonnou či smluvní. Tento problém by mohl mít dopad na druh odpovědnosti za její porušení. Někteří autoři jsou toho názoru, že jde o povinnost smluvní a případná odpovědnost za její porušení bude vycházet z § 2913 OZ. [54] Dle mého názoru lze spíše souhlasit s autory, kteří zastávají stanovisko opačné.[55] I přesto, že člen orgánu vykonává svou funkci na základě smlouvy, není v ní možné tuto povinnost vyloučit. Standard péče řádného hospodáře člena statutárního orgánu zavazuje i v případech, kdy smlouva o výkonu funkce uzavřena nebyla[56] či se v ní o této povinnosti nehovoří. Proto se přikláním k názorům, že jde o povinnost zákonnou, a v případě jejího porušení se proto uplatní § 2910 OZ, který konstituuje subjektivní odpovědnost. Ostatně si lze jen těžko představit, že by bylo možné jednat bez loajality, potřebných znalostí či pečlivosti tak, aby nebyl přítomen prvek zavinění alespoň ve formě nevědomé nedbalosti.

Pro případ soudního sporu stanoví zákon důkazní břemeno pro prokázání jednání s péčí řádného hospodáře na straně člena statutárního orgánu.[57] Soud může ale dojít k závěru, že toto po členovi nelze spravedlivě požadovat a důkazní břemeno vrátit žalobci. Soudní modifikace přichází dle Borsíka do úvahy zejména v případech, že stranou soudního sporu je již bývalý člen statutárního orgánu,

---

[53] Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2869/2011.

[54] Např. LASÁK, J. Komentář k § 159. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 818 a násl.

[55] Např. HÁMORSKÁ, A. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue.* 2012, roč. 4, č. 9, s. 252-253, BORSÍK, D., op. cit., s. 199 či ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B. Komentář k § 51. In: ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 151.

[56] Z § 59 odst. 1 a odst. 4 ZOK vyplývá, že smlouva o výkonu funkce ve všech případech uzavřena být nemusí.

[57] § 52 odst. 2 ZOK.

který aktuálně nemá přístup k listinám prokazujícím soulad jeho jednání se standardem péče řádného hospodáře.[58]

Lze dále vycházet z toho, že důkazní břemeno na straně člena orgánu bude pouze co do dokazování absence porušení péče řádného hospodáře a další předpoklady pro vznik odpovědnosti bude muset prokazovat žalobce, jak dovodila již dřívější judikatura.[59]

2.2 Pravidlo podnikatelského úsudku

Podnikání je z podstaty věci rizikové. Člen statutárního orgánu má v rámci obchodního vedení společnosti poměrně velkou míru diskrece a při rozhodování musí vážit očekávaný výnos a míru rizika.[60] Každému jednání v obchodním prostředí je vlastní určité riziko a jeho podstupování je ze strany statutárního orgánu vhodné, ba až nutné, ke generování zisku a udržení se na trhu.[61] To je jedním z důvodů, proč bylo do právní úpravy v ZOK zakotveno pravidlo podnikatelského úsudku (*business judgment rule)*.

Způsob, jakým zákonodárce koncipoval toto pravidlo v § 51 odst. 1 ZOK, naznačuje, že jde o konkretizaci povinnosti péče jako složky péče řádného hospodáře. Vychází rovněž z již zmíněné zásady, že členové orgánu neodpovídají za výsledek své činnosti, ale za její řádný výkon. Jak uvádí Pokorná[62], přiměřené dovednosti a racionální rozhodování vylučují odpovědnostní následky jednání, při němž došlo k omylům.

---

[58] BORSÍK, D., op. cit., s. 200.

[59] Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3542/2011.

[60] PETROV, J. *Obecná odpovědnost členů představenstva akciových společností v česko-americko-německém srovnání.* Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 34.

[61] KOŽIAK, J. Business Judgment Rule v České republice. In: *Dny práva 2011 – Days of Law 2011. Bermudský trojúhelník obchodního práva* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 87 [cit. 9. 3. 2019].

[62] POKORNÁ, J. Judikaturní podněty k výkladu pravidel podnikatelského úsudku. In: HURYCHOVÁ, K.; BORSÍK, D. (eds.). *Corporate Governance. Kolektivní monografie.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 105.

Ze znění předmětného ustanovení lze vyčíst tři prvky, které je nutno zkoumat při posuzování rozhodování člena orgánu. Jsou jimi dobrá víra, informované jednání a obhajitelný zájem obchodní korporace.[63] Obecným předpokladem, který musí rozhodování naplňovat, je nezbytná loajalita vůči společnosti. Bez ní se nelze zabývat dalšími prvky a pravidlo podnikatelského úsudku se neuplatní. Absence loajality je dle Pokorné neslučitelná s podnikáním.[64] Borsík v této souvislosti uvádí, že požadavek loajality je v daném ustanovení redundantní, kdy vyplývá již z jednání v obhajitelném zájmu korporace.[65]

Aplikace pravidla podnikatelského úsudku bude dále omezena pouze na případy podnikatelského rozhodování, neuplatní se v případě povinností stanovených zákonem či zakladatelským právním jednáním.

Podle názoru Borsíka[66] je nutné za zásadní podmínku aplikace pravidla považovat dobrou víru. Tu lze prokázat pouze z vnějších okolností, které spatřuje právě v informovanosti a obhajitelném zájmu korporace. Zaviněná nevědomost či vědomost člena orgánu o tom, že nemá dostatek informací nebo jedná proti zájmům korporace, podle Borsíka dobrou víru vylučuje. Zastává však názor, že při aplikaci *business judgment rule* dochází k vyloučení dobré víry až při hrubé nedbalosti. Podle mého názoru přichází v úvahu také aplikace zásady presumpce dobré víry.[67] Nebudou-li ve věci okolnosti nasvědčující opačnému závěru a budou-li splněny ostatní prvky pravidla podnikatelského úsudku, bude se předpokládat, že člen statutárního orgánu jednal v dobré víře.

Informované jednání se bude posuzovat vzhledem k dostupným informacím, které má člen orgánu v daném okamžiku k dispozici. Nepůjde o všechny dostupné zdroje informací, ale pouze o ty, které jsou rozumně dostupné, a také v rozumném

---

[63] § 51 odst. 1 ZOK.
[64] POKORNÁ, J., 2015, op. cit., s. 113.
[65] BORSÍK, D., op. cit., s. 201.
[66] Tamtéž.
[67] § 7 OZ.

rozsahu.[68] Extenzivní hromadění podkladů a analýz, čistě s cílem zbavit se odpovědnosti a prokázat informované jednání, by dokonce mohlo vyloučit dobrou víru.[69]

Z pojmu obhajitelný zájem vyplývá, že nemusí nutně jít o nejlepší zájem společnosti.[70] Také naznačuje, že zájmů může být více. Zájem korporace vychází především z účelu, k němuž byla založena, dále ze zájmů společníků, věřitelů atd.[71] Tato otázka souvisí s problémem zastoupení, který jsem načrtla v předchozí kapitole. Jsem toho názoru, že obhajitelný zájem závisí na tom, v jaké situaci se korporace nachází. V případě, že jde o hrozící úpadek či úpadek, může být obhajitelným zájmem zájem věřitelů na uspokojení jejich pohledávek.

Při posuzování jednání člena orgánu v soudním řízení je tedy v souladu s pravidlem podnikatelského úsudku nutné zkoumat situaci *ex ante*, z pohledu tohoto člena, nikoliv vyvozovat důsledky *ex post* na základě výsledku, který jeho rozhodnutí mělo. Soud nemá hodnotit materiální následky jednání, protože předmětem jeho expertízy je právo, nikoliv obor podnikání konkrétní korporace.[72] Tudíž je třeba vždy přihlédnout ke konkrétní situaci a hodnotit rozhodovací proces člena statutárního orgánu, ne negativní výsledek předmětného rozhodnutí.

Není povinností člena statutárního orgánu rozhodovat se s jistotou, že korporaci nezpůsobí újmu, ale činit rozhodnutí informovaně, v dobré víře, a tak, aby předpokládal jejich soulad se zájmem korporace.[73] I právní úprava odpovědnostních institutů by měla směřovat k tomu, aby motivovala osoby k řádnému výkonu funkce, současně je však příliš neodrazovala od podstupování podnikatelského rizika.

---

[68] Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015.
[69] BORSÍK, D., op. cit., s. 203.
[70] KOŽIAK, J., op. cit., s. 92.
[71] BORSÍK, D., op. cit., s. 203.
[72] KOŽIAK, J., op. cit., s. 87-88.
[73] MANCELOVÁ, S. *Loajalita a péče řádného hospodáře v akciové společnosti.* Praha: C. H. Beck, 2015, s. 59.

2.3 Povinnost k opatřením odvracejícím hrozící úpadek

V případě, že společnosti hrozí úpadek, mají členové statutárního orgánu povinnost učinit *„vše potřebné a rozumně předpokládatelné“*, aby hrozící úpadek odvrátili.[74]

Podstatnou podmínkou pro to, aby činili potřebná opatření, je nutnost se o špatné finanční situaci korporace dozvědět. V případě, že člen orgánu o hrozícím úpadku neví (avšak vědět má), dopouští se nedbalostního jednání a dochází k porušení povinnosti péče řádného hospodáře. Bez vědomosti o krizi korporace logicky nemůže činit opatření k jejímu odvracení. Proto, aby dostál svým povinnostem co do informovanosti rozhodování, je dle mého názoru nutné pravidelně zkoumat finanční situaci společnosti a zjišťovat, jestli jí nehrozí úpadek.

Jednou z konkrétních situací, ve které dává zákon členu statutárního orgánu povinnost zkoumat hrozící úpadek, je výplata zisku.[75] O rozdělení zisku sice rozhoduje valná hromada[76], jeho výplata však spadá do působnosti statutárního orgánu.[77] Než k tomu dojde, je nutné, aby členové statutárního orgánu provedli tzv. *test insolvence* a na jeho základě posoudili, zda by tímto jednáním nepřivodili korporaci úpadek.

Podle § 41 ZOK toto platí obdobně pro *„poskytnutí zálohy, půjčky nebo úvěru obchodní korporací pro účely získání jejích podílů nebo poskytnutí zajištění obchodní korporací pro tyto účely (….) a při nabývání akcií zaměstnanci za zvýhodněných podmínek“*. Mám za to, že provádění testu insolvence bude vhodné i v dalších situacích, které by mohly mít větší vliv na finanční situaci korporace.

Co se týče konkrétních opatření, jež by měla být činěna, věnuje se jim spíše ekonomická literatura. Jelikož tato práce má za cíl řešit problémy právní, nebudu se touto otázkou zabývat podrobně a jen některá možná řešení krize nastíním.

---

[74] § 62 a 68 ZOK.
[75] § 40 ZOK.
[76] § 190 odst. 2 písm. g) a § 421 odst. 2 písm. g) ZOK.
[77] § 34 odst. 3 ZOK.

V prvé řadě musí mít člen statutárního orgánu přehled o splatných závazcích korporace. Za účelem odvrácení hrozícího úpadku je vhodné začít vyjednávat s věřiteli o odložení splatnosti dluhů či jiných opatřeních. Havel v této souvislosti zmiňuje *standstill* dohody.[78] Podle Schönfelda je vhodné změnit celkové fungování společnosti, a to v rovině organizačních změn či v rovině přesměrování výdajů a podpory prodeje.[79] Ve vztahu k věřitelům je také možná nabídka *kapitalizace pohledávek*, případně jiný způsob výměny dluhu za zapojení do vlastnické struktury korporace.[80]

Možným řešením budou i personální změny. V této souvislosti je ale nutné mít v patrnosti § 59 odst. 5 ZOK pro případ, že by člen statutárního orgánu měl v úmyslu ze své funkce odstoupit sám. Tak totiž nesmí učinit v době, která je pro korporaci nevhodná, čímž doba hrozícího úpadku patrně bude.

Hrozí-li korporaci úpadek, má statutární orgán také povinnost svolat valnou hromadu. Ta vyplývá z § 182 ZOK pro společnost s ručením omezeným a nepřímo také z § 403 odst. 2 pro akciovou společnost. Lasák v tomto směru dochází k závěru, že nesvolání valné hromady v době hrozícího úpadku bude znamenat nedodržení povinnosti činit opatření odvracející úpadek.[81]

Zajímavou otázkou v této souvislosti je, jak budou soudy splnění povinnosti *„učinit vše rozumně předpokládatelné a potřebné“* posuzovat. Vzhledem k novosti odpovědnostních institutů v ZOK neexistuje k dané problematice prozatím ustálená judikatura. Podle mého názoru by se soud měl omezit na posouzení souladu jednání člena statutárního orgánu s péčí řádného hospodáře a využit při rozhodování pravidlo podnikatelského úsudku, jak bylo rozebráno výše.

---

[78] HAVEL, B., 2017, op. cit., s. 26. Typické pro *standstill agreement* je odložení splatnosti dluhu.

[79] SCHÖNFELD, J. Základní způsoby řešení krize podniku. In: SCHÖNFELD, J. a kol. *Transformace a restrukturalizace podniku.* Praha: C. H. Beck, 2018, s. 74.

[80] Tamtéž, s. 77.

[81] LASÁK, J. Komentář k § 62. In: LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích – Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 552.

Soud nemůže zkoumat učiněná opatření materiálně, protože mu chybí dostatečná kvalifikace v oblasti řízení podniku. Musel by tak na posouzení kvality opatření ustanovit znalce. Mám však za to, že vyložení pojmu *„vše potřebné a rozumně předpokládatelné“* je otázkou právní, nikoliv skutkovou. Soud by měl zkoumat rozhodovací proces, v němž byla opatření mající za cíl odvrátit úpadek přijata a rozhodnutí vydat na základě prokázání jednotlivých složek péče řádného hospodáře – tj. loajalita, informovanost, dobrá víra a obhajitelný zájem korporace. Bude přitom přihlížet k tomu, jaká opatření by činila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobné situaci. V případě, že tyto podmínky budou svědčit ve prospěch člena orgánu, měl by soud rozhodnout, že kritérium potřebnosti a rozumné předpokládatelnosti opatření bylo naplněno.[82]

2.4 Povinnost podat insolvenční návrh

Tuto povinnost pro členy statutárního orgánu zakotvuje § 98 odst. 2 IZ. Obchodní korporace je povinna podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděla či *„při náležité pečlivosti dozvědět měla“*, že je v úpadku. Jejím jménem pak podává insolvenční návrh statutární orgán.

Aby byla povinnost splněna, je nutné podat insolvenční návrh bezvadný. V případě, že by byl návrh odmítnut či insolvenční řízení vinou navrhovatele zastaveno, člen statutárního orgánu této své povinnosti nedostál a za její porušení tak odpovídá. Odpovědnost pak vyplývá z § 99 IZ a dále z odpovědnostních institutů v § 62 a 68 ZOK. Následky porušení povinnosti podat insolvenční návrh se budu podrobněji zabývat v další kapitole.

Co se týče vědomosti člena statutárního orgánu o úpadku, lze aplikovat to, co jsem uvedla v předchozí podkapitole. Informovanost o finanční situaci korporace patří k řádnému výkonu funkce. Náležitá péče, o níž hovoří zákonodárce v § 98 IZ,

---

[82] Srov. LASÁK, J., op. cit., s. 551, kde autor vidí v prokázání péče řádného hospodáře jakési záchranné kritérium, které odvrátí odpovědnost i v případě, že členové statutárního orgánu vše potřebné a rozumně předpokládatelné neučinili.

se interpretuje jako péče řádného hospodáře v souladu s povinnostmi, které členu statutárního orgánu stanovuje OZ a ZOK.[83]

Pojem *bez zbytečného odkladu* je nutné vykládat v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu jako lhůtu velmi krátkou, závisející na konkrétní situaci. Půjde o lhůtu v řádu dnů, maximálně týdnů.[84]

Z § 98 odst. 1 IZ dále vyplývá, že v případě, že existuje více osob povinných k podání insolvenčního návrhu a jsou-li oprávněny jednat samostatně, má tuto povinnost každá z nich. Z jejího případného porušení budou tyto osoby zavázané společně a nerozdílně.[85]

Zákon již však nepočítá se situací, kdy je více členů statutárního orgánu oprávněných jednat za korporaci pouze společně. Je jasné, že v takové situaci podávají návrh za korporaci společně. Nicméně v situaci, kdy jeden z členů statutárního orgánu chce podat za společnost insolvenční návrh, není však oprávněn jednat samostatně a zároveň mu ostatní členové k tomu neposkytnou součinnost, nezdá se spravedlivé, aby takový člen za porušení této své povinnosti odpovídal.

Mám za to, že tato situace by mohla konstituovat liberační důvod podle § 99 odst. 3 IZ, který stanoví možnost se odpovědnosti zprostit v případě, že k nesplnění povinnosti došlo vzhledem ke skutečnostem nezávislým na vůli této osoby, přičemž je nemohla odvrátit ani při vynaložení veškerého rozumně požadovatelného úsilí.

V případě, že člen statutárního orgánu bude schopen prokázat nesoučinnost ostatních členů, mohl by tím i vyvrátit domněnku nedbalosti (viz níže). Nebyly by tak naplněny předpoklady odpovědnosti s ohledem na jeho zavinění.

---

[83] ZAHRADNÍKOVÁ, R. Komentář k § 98. In: HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 341.

[84] Například Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. prosince 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012.

[85] § 2915 odst. 1 OZ.

3 Zvláštní odpovědnostní instituty spojené s rozhodnutím o úpadku

V této kapitole se budu věnovat následkům, které má pro členy statutárního orgánu rozhodnutí o úpadku obchodní korporace s ohledem na jejich odpovědnost za porušení povinností a standardů péče, o nichž bylo pojednáno výše.

3.1 Odpovědnost za škodu vzniklou věřiteli dle § 99 IZ

V předchozí kapitole jsem se zabývala povinností člena statutárního orgánu podat insolvenční návrh v případě, že se obchodní korporace nachází v úpadku. Právě skutečnost, že k podání insolvenčního návrhu většinou nedochází bezprostředně po zjištění úpadku a dlužníci se snaží insolvenční řízení co nejvíce oddalovat, má za následek poměrně malou míru uspokojení věřitelů v rámci insolvenčního řízení. Navíc může docházet ke vzniku nových závazků, které dlužník převezme v době, kdy je již v úpadku.[86]

Zejména z těchto důvodů je v zákoně stanovena sankce za porušení povinnosti podat včasný insolvenční návrh, jíž je odpovědnost za škodu nebo jinou újmu, která tím věřiteli vznikne.[87] Škodou nebo jinou újmou se rozumí rozdíl mezi *„v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel“.*[88] Z výše uvedeného je zřejmé, že toto ustanovení se uplatní v případě, že k podání insolvenčního návrhu nakonec dojde, přičemž nezáleží na tom, jestli šlo o návrh dlužnický či věřitelský.

---

[86] GLATZOVÁ, V. Náhrada škody pro pozdní podání insolvenčního návrhu. *Bulletin advokacie*. 2017, roč. 12, č. 6, s. 57.
[87] § 99 IZ.
[88] § 99 odst. 2 IZ.

3.1.1 Charakter odpovědnosti v § 99 IZ

Ohledně typu odpovědnosti za škodu, jak je koncipována v tomto ustanovení, se v literatuře vyskytují různé názory. Formulace třetího odstavce by nasvědčovala objektivní odpovědnosti, při níž se nezkoumá zavinění člena statutárního orgánu, s čímž souhlasí Kozák.[89] Tento závěr opírá právě o § 99 odst. 3 IZ a dále o § 420 (starého) OZ.[90] Autor v komentáři však bez bližšího zdůvodnění odkazuje na již neúčinnou právní úpravu odpovědnosti za škodu, přičemž ve světle rekodifikace jeho závěry podle mého názoru pravděpodobně neobstojí.

Havel[91] považuje uvedenou odpovědnost za smíšenou, nesoucí rysy objektivní odpovědnosti s presumpcí nedbalosti, s čímž souhlasí i Zahradníková.[92] Toto pojetí odpovědnosti lze v zásadě považovat za správné, podle mého názoru se ale jedná pouze o konkretizovanou odpovědnost subjektivní. Vzhledem k tomu, že povinnost podat insolvenční návrh je povinností zákonnou, měl by se na odpovědnost za škodu podpůrně aplikovat § 2910 OZ, jenž počítá se zkoumáním zavinění. S ohledem na § 2911 OZ a povinnost jednat s péčí řádného hospodáře se v soudním řízení uplatní domněnka nedbalosti člena statutárního orgánu. Tu bude muset vyvracet s tvrzením, že dodržel standard péče řádného hospodáře, ohledně čehož ho tíží důkazní břemeno.[93]

Vzhledem k částečně objektivnímu charakteru péče řádného hospodáře, jak jej vymezuje § 52 odst. 1 ZOK, lze souhlasit s názorem uvedeným výše, že dochází k jakési objektivizaci pojetí odpovědnosti za škodu. Zavinění však bude stále nutným předpokladem jejího uplatnění. Tento závěr je i v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu, který odpovědnost podle § 99 IZ posoudil jako obecnou

---

[89] KOZÁK, J. Komentář k § 99. In: KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář.* 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 348.

[90] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[91] ZAHRADNÍKOVÁ, R. Komentář k § 99. In: HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 345. Přesná citace Havla nicméně chybí.

[92] Tamtéž.

[93] § 52 odst. 2 ZOK.

občanskoprávní odpovědnost za škodu, která je postavena na presumpci zavinění a upravuje možnost škůdce se odpovědnosti zprostit.[94]

3.1.2 Liberační důvody

§ 99 odst. 3 IZ dává členovi statutárního orgánu dvě možnosti, jak se odpovědnosti za škodu zprostit. V obou dvou případech leží důkazní břemeno na jeho straně. První z těchto alternativ již byla naznačena v předchozí kapitole. Jde o nesplnění povinnosti vzhledem ke skutečnostem nastalým nezávisle na vůli povinné osoby, *„které nemohla odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po ní spravedlivě požadovat“*.[95] Jako příklad takových skutečností uvádí Zahradníková zdravotní problémy povinné osoby, které vyúsťují v objektivní nemožnost komunikovat a pověřit splněním povinnosti jinou osobu.[96]

Druhou možností je prokázat, že porušení povinnosti nemělo vliv na rozsah částky určené k uspokojení pohledávky přihlášené věřitelem v insolvenčním řízení. Jinými slovy, prokázat neexistenci příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a vznikem škody. S ohledem na tuto formulaci lze dovodit, že věřitel v soudním řízení nebude prokazovat příčinnou souvislost jakožto předpoklad odpovědnosti, naopak bude na členu statutárního orgánu, aby prokázal její absenci.[97]

3.1.3 Vznik škody jako předpoklad odpovědnosti

V prvé řade je nutno podotknout, že náhrady škody či jiné újmy se mohou domáhat pouze věřitelé, kteří svou pohledávku přihlásili do insolvenčního řízení. Ti, kteří tak v zákonem stanovené lhůtě neučinili, nemají právo požadovat náhradu škody

---

[94] Např. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. července 2016, sp. zn. 29 Cdo 2356/2016. K tomu srov. např. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. září 2014, č. j. 4 VSPH 1725/2014-B-31 nebo Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. června 2014, č. j. 1 VSOL 114/2014-B-28, v nichž je vyjádřen názor, že jde o odpovědnost objektivní.

[95] § 99 odst. 3 IZ.

[96] ZAHRADNÍKOVÁ, R., op. cit., s. 346.

[97] K tomu viz níže oddíl 3.1.5.

po osobě, která porušila povinnost podat insolvenční návrh.[98] Je tomu tak proto, že vymezení škody v § 99 odst. 2 IZ konstituuje jeden z předpokladů odpovědnosti za škodu, konkrétně její vznik. Nejedná se tak pouze o způsob určení výše škody, ale o jediný způsob, jak může škoda podle tohoto ustanovení vzniknout.

Věřiteli, který pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásil, proto nevznikla škoda, kterou by mohl požadovat po členu statutárního orgánu, jenž včas nepodal insolvenční návrh. Tyto závěry jsou logické zejména s ohledem na fakt, že by jinak věřitelé, kteří zmeškali lhůtu pro přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení, byli zvýhodněni oproti těm, kteří své povinnosti řádně dostáli. K tomuto předpokladu vzniku škody ale podle judikatury Nejvyššího soudu nelze přihlížet tam, kde věřitel neměl možnost pohledávku přihlásit.[99]

Tato výjimka se uplatní například pro věřitele pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených, které se v insolvenčním řízení zásadně neuplatňují přihláškou.[100] Vzhledem k tomu, že se však tyto pohledávky uspokojují v plné výši v průběhu insolvenčního řízení[101], je pravděpodobnost, že by tito věřitelé uplatňovali náhradu škody podle § 99 IZ, poměrně nízká. Dojít by k tomu mohlo v případě, že by obchodní korporace byla v tak špatné finanční situaci, že její majetek by nepostačoval ani k uspokojení těchto privilegovaných věřitelů.

3.1.4 Výše škody

Podle Glatzové je pro zjištění výše škody nutné rozdělit věřitele do dvou skupin, a to na staré a nové.[102] Starými rozumí věřitele, jejichž pohledávka již existovala v momentě, kdy se obchodní korporace dostala do úpadku. Jako nové věřitele

---

[98] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4269/2014.
[99] Tamtéž.
[100] § 203 IZ.
[101] § 168 odst. 3 IZ a § 169 odst. 2 IZ.
[102] GLATZOVÁ, V., op. cit., s. 57.

označuje ty osoby, které získaly pohledávku za společností až v době úpadku, kdy již byli členové statutárního orgánu v prodlení s podáním insolvenčního návrhu.

Rozdíl je zejména v důvodech jejich ochrany. Noví věřitelé, kteří vstoupili do smluvního vztahu s obchodní korporací (odhlédneme-li od skutečnosti, že závazky mohou vznikat i z jiných důvodů než z právního jednání), by tak neučinili, pokud by o úpadku korporace věděli. Staré věřitele pak právní úprava chrání před snížením rozsahu uspokojení jejich pohledávek, které bylo způsobeno pokračováním v činnosti po úpadku.[103]

Způsob zjištění výše škody stanovený zákonem se podle Glatzové uplatní u nových věřitelů. U starých věřitelů argumentuje podnikatelským rizikem a majetkovou samostatností a při určení výše škody navrhuje řídit se rozdílem mezi částkou, kterou by věřitel dostal, kdyby podal insolvenční návrh včas, a částkou, jíž nakonec v insolvenčním řízení obdržel.[104]

Ačkoliv souhlasím s názorem, že důvody ochrany jsou u starých a nových věřitelů rozdílné, dovolím si nesouhlasit se závěrem o rozdílném výpočtu výše škody. Vychází totiž z judikatury Nejvyššího soudu k zákonu o konkursu a vyrovnání.[105] Vzhledem k tomu, že § 3 odst. 2 tohoto zákona nestanovoval způsob výpočtu škody, nelze tyto judikatorní závěry bez dalšího přejímat. Z dikce § 99 odst. 2 IZ, jakož i z Rozsudku NS sp. zn. 29 Cdo 4269/2014 je patrné, co přesně se rozumí škodou. Způsob výpočtu bude podle mého názoru stejný i u starých věřitelů a bude pak na dlužníku, aby se odpovědnosti zprostil prokázáním absence příčinné souvislosti.

Výši škody bude s ohledem na § 99 odst. 2 IZ možné zjistit až po ukončení insolvenčního řízení. V případě, že by věřitel podal žalobu dříve, soud by měl řízení přerušit a vyčkat ukončení insolvenčního řízení. K procesním aspektům viz dále.

---

[103] GLATZOVÁ, V., op. cit., s. 57.

[104] Tamtéž, s. 58. Autorka odkazuje na Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2007, sp. zn. 29 Odo 1395/2005.

[105] Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

3.1.5 Důkazní břemeno

Ačkoliv dílčí aspekty týkající se důkazního břemene v soudním sporu byly naznačeny již výše, na tomto místě bych se ráda touto problematikou zabývala blíže. Otázkou konkrétně je, co vše musí věřitelé prokázat, aby jim soud přiznal náhradu škody dle § 99 IZ.

Základními předpoklady pro vznik subjektivní odpovědnosti je porušení právní povinnosti, vznik škody, kauzální nexus a zavinění. Jak jsem již uvedla výše, zavinění ve formě nedbalosti se presumuje. Taktéž jsem toho názoru, že z dikce ustanovení § 99 odst. 3 IZ, které uvádí jako liberační důvod prokázání absence vlivu nepodání insolvenčního návrhu na rozsah uspokojení pohledávky, vyplývá, že dlužník se zprostí odpovědnosti, pokud prokáže absenci příčinné souvislosti. Z toho usuzuji, že věřitel příčinnou souvislost neprokazuje.

Nedáva totiž smysl, aby věřitel nejprve prokazoval příčinnou souvislost a poté se člen statutárního orgánu pokoušel prokázat, že porušení jeho povinnosti nemělo vliv na rozsah částky. Tato situace podle mého názoru v soudním řízení nemůže nastat. Buď by došlo k zamítnutí žaloby z důvodu, že věřitel neprokázal všechny předpoklady odpovědnosti, nebo pokud by se mu to podařilo, už by nebylo možné pro člena statutárního orgánu naplnit liberační důvod podle § 99 odst. 3 IZ.

Věřitel tak bude muset prokázat vznik škody, co vzhledem ke způsobu, jakým je škoda v § 99 odst. 2 IZ konstruována, nebude složité. Dále bude muset věřitel prokázat, že obchodní korporace byla v úpadku a že nedošlo k bezodkladnému podání insolvenčního návrhu. Fakt, že člen statutárního orgánu o úpadku věděl nebo vědět měl, prokazovat nebude, protože informovanost je součástí péče řádného hospodáře, ohledně které tíží důkazní břemeno právě člena statutárního orgánu.

3.2 Povinnost vydat prospěch ze smlouvy o výkonu funkce

§ 62 ZOK zakládá za určitých okolností členu statutárního orgánu povinnost vydat prospěch ze smlouvy o výkonu funkce, případně i jiný prospěch, a to až za období dvou let před rozhodnutím o úpadku obchodní korporace.

Ze zákonné úpravy je zřejmý její motivační charakter, kdy cílem je zejména přimět členy statutárního orgánu k tomu, aby se snažili odvrátit hrozící úpadek korporace, eventuálně, aby včas podali insolvenční návrh v době, kdy je již korporace v úpadku.[106] V opačném případě jim hrozí následky dle § 62 ZOK.

Z tohoto ustanovení lze určit podmínky aplikace následovně: a) insolvenční řízení bylo zahájeno na základě věřitelského návrhu, b) rozhodnutí o úpadku korporace, c) výzva insolvenčního správce, d) členové statutárního orgánu věděli nebo měli a mohli vědět o hrozícím úpadku korporace, a e) v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili za účelem odvrácení hrozícího úpadku vše potřebné a rozumně předpokládatelné.[107] Výše uvedené platí rovněž pro osoby, které již funkci člena statutárního orgánu nevykonávají, avšak činily tak v minulosti.

Co se týče podmínky věřitelského insolvenčního návrhu, někteří autoři jsou toho názoru, že přistoupením korporace k návrhu před rozhodnutím o úpadku je možné odvrátit následky předpokládané v § 62 ZOK.[108] S tímto názorem nesouhlasím. Myslím si, že z textu zákona, jakož i ze smyslu předmětného institutu, vyplývá, že stěžejní je, na čí návrh bylo insolvenční řízení zahájeno. Pozdější přistoupení k návrhu již na povinnost členů statutárního orgánu vydat prospěch nebude mít vliv.

Pokud jde o povinnost podat insolvenční návrh, vědomost člena statutárního orgánu a potřebná opatření k odvracení úpadku, odkazuji čtenáře na předchozí kapitolu. Rozhodnutí o úpadku je jako podmínka stanoveno také proto, aby nedocházelo k zneužívání institutu v případech, kdy se v průběhu insolvenčního

---

[106] LASÁK, J., op. cit., s. 547.
[107] § 62 odst. 1 ZOK.
[108] Např. KRČMÁŘ, Z. Majetkové sankce vůči členům orgánů obchodní korporace v úpadku. *Bulletin advokacie.* 2017, roč. 12, č. 6, s. 21.

řízení zjistí, že korporace se v úpadku nenachází a insolvenční návrh byl podán věřitelem neoprávněně.

3.2.1 Charakter vydávaného prospěchu

Z § 62 odst. 1 ZOK vyplývá, že člen statutárního orgánu je povinen vydat veškerý prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to za období dvou let od právní moci rozhodnutí o úpadku korporace – počítáno zpětně. Tato povinnost se bude týkat jak peněžitých, tak nepeněžitých plnění. V případě, že není možné vydání nepeněžitého prospěchu, bude mít člen statutárního orgánu povinnost jej nahradit v penězích.[109] Při určení výše náhrady by se měla brát v úvahu hodnota v době, kdy byl prospěch získán, nikoliv v době, kdy je vydáván.[110] Tak totiž člen statutárního orgánu skutečně vydá prospěch, který od korporace získal.

V případě, že by se hodnota určovala v době vydání, nebyl by dle mého názoru reflektován prospěch získaný užíváním věci po danou dobu. Pro druhou variantu existuje argument, že v případě, že by nepeněžitý prospěch bylo možné vydat, byl by vydáván ve stavu a hodnotě, kterou aktuálně má. Při určování výše náhrady by tudíž byl člen statutárního orgánu, který již věc nemá, znevýhodněn oproti tomu, který ji má.[111] Podle mě by však bylo možné požadovat jak vydání věci, tak rozdíl vzniklý opotřebením, a to v penězích.

Kromě odměny ze smlouvy o výkonu funkce je člen statutárního orgánu povinen vydat i *„případný jiný prospěch“*. Právě interpretace tohoto pojmu je jednou z věcí, ohledně níž nepanuje mezi autory shoda. Tak například Havel se Štenglovou pod tímto pojmem rozumí plnění dle § 61 odst. 3 ZOK, tj. i případnou mzdu člena statutárního orgánu, která mu náleží z pracovněprávního poměru s korporací.[112]

---

[109] § 62 odst. 2 ZOK.
[110] KRČMÁŘ, Z., op. cit., s. 23.
[111] LASÁK, J., op. cit., s. 553.
[112] ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B. Komentář k § 62. In: ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 185.

Vzhledem k funkci institutu vydání prospěchu, kdy cílem je motivovat členy orgánů k řádnému výkonu funkce, eventuálně sankcionovat porušení jejich zákonných povinností, se ztotožňuji spíše se skupinou autorů[113], kteří z předmětného ustanovení dovozují, že půjde pouze o plnění, jež souvisí s výkonem funkce. Kvačková jako možný jiný vydávaný prospěch uvádí odstupné vyplacené členu statutárního orgánu.[114] Naopak kompenzace za dodržení konkurenční doložky pod tento pojem s ohledem na starší judikaturu Nejvyššího soudu pravděpodobně spadat nebude.[115]

Jisté výkladové problémy může přinášet i doba dvou let zakotvená v předmětném ustanovení. Nejednoznačnost textu zákona může přinášet dvě různé interpretace týkající se charakteru vymáhaného prospěchu.[116] Na jedné straně může jít o jakousi majetkovou sankci svého druhu, kdy při uplatnění institutu musí člen statutárního orgánu za své porušení povinností vydat plnění za předchozí dva roky. Druhou alternativou je, že dva roky představují časový úsek, v průběhu kterého musí být naplněny ostatní předpoklady aplikace – tj. že korporaci hrozil úpadek, k jehož odvrácení člen statutárního orgánu neučinil potřebná opatření, a v této době získal vymáhaný prospěch.

Zdá se vhodné přiklonit se k první interpretaci, jak činí i Krčmář, který svůj závěr zakládá zejména na předpokladu, že mezi vydáním rozhodnutí o úpadku a jeho právní mocí může v krajním případě uplynout i doba dvou let.[117] S touto interpretací souhlasím a jako další vhodný argument vidím fakt, že zákonná úprava má postihnout i prodlení člena statutárního orgánu s podáním insolvenčního návrhu. V případě, že by byl vydáván prospěch pouze za předpokladu, že korporaci

---

[113] Např. VRBA, M., ŘEHÁČEK, O. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy.* 2012, roč. 20, č. 10, s. 362.

[114] KVAČKOVÁ, R. Vybrané otázky české právní úpravy odměňování členů orgánů akciových společností s přihlédnutím k evropskému kontextu. In: HURYCHOVÁ, K.; BORSÍK, D. (eds.). *Corporate Governance. Kolektivní monografie.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 221.

[115] Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2049/2009.

[116] Tuto myšlenku, která je rozváděna dále, přináší KRČMÁŘ, Z., op. cit., s. 22.

[117] Tamtéž.

hrozil úpadek, k jehož odvracení nebyla činěna potřebná opatření, těžko by šlo postihnout dobu, kdy již byla korporace fakticky v úpadku, avšak ještě nedošlo k podání insolvenčního návrhu.

Také je podle mého názoru možné vymáhat získaný prospěch za celou dobu dvou let, a to i v případě, že doba, po kterou se korporace nacházela v krizi (ať již v hrozícím úpadku, nebo v úpadku) byla kratší než dva roky.

Problematickým může být, vzhledem k zákonnému nastavení počítání doby od právní moci rozhodnutí od úpadku, nezamýšlená motivace členů statutárního orgánu co nejvíce oddalovat jednak rozhodnutí o úpadku, tak i jeho právní moc využíváním opravných prostředků. V důsledku toho může dojít ke snížení uspokojení věřitelů.

Z § 62 ZOK nelze přímo vyčíst, co se s vydávaným prospěchem má stát. Avšak vzhledem k tomu, že je institut vydání prospěchu vystavěn kolem insolvenčního řízení a legitimaci k vymáhání má insolvenční správce, lze usuzovat, že prospěch bude vydán do majetkové podstaty korporace.

3.2.2 Role insolvenčního správce

Vzhledem k formulaci předmětného ustanovení lze dovodit, že výzva insolvenčního správce je předpokladem pro aplikaci institutu vydání prospěchu, jak jsem již uvedla výše. Nejedná se tedy pouze o jakési „zesplatnění pohledávky“.[118]

Zákon sice nestanoví povinnost insolvenčního správce učinit výzvu členům orgánu, avšak tu lze dovodit z § 36 odst. 1 IZ. Insolvenční správce má postupovat svědomitě a s odbornou péčí a jeho primárním zájmem má být co nejvyšší uspokojení věřitelů. Za porušení těchto povinností ho stíhá odpovědnost za újmu osobám, jimž ji způsobil.[119] Proto lze říci, že v případě, že insolvenční správce má důvod předpokládat, že by mohly být naplněny podmínky aplikace § 62 ZOK, měl

[118] KRČMÁŘ, Z., op. cit., s. 23.
[119] § 37 odst. 1 IZ.

by členům statutárního orgánu výzvu zaslat. Její forma není zákonem stanovena, lze samozřejmě doporučit formu písemnou.

Problematickou se může jevit otázka, zda insolvenční správce bude mít legitimaci k soudnímu vymáhání i v případě, že mu nesvědčí dispoziční oprávnění k majetkové podstatě. V době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu jeho řešení je totiž osobou s dispozičním oprávněním zásadně dlužník, v tomto případě obchodní korporace.[120] Totéž platí i tehdy, kdyby byla korporaci povolena reorganizace.[121] Vzhledem k tomu, že za korporaci navenek jednají členové statutárního orgánu, kteří pochopitelně nemají zájem na vymáhání jimi získaného prospěchu, souhlasím s názorem Krčmáře, že i v tomto případě bude osobou aktivně legitimovanou k podání žaloby insolvenční správce.[122]

3.3 Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce

Dalším z odpovědnostních institutů upravených v ZOK je tzv. *diskvalifikace*, tedy vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce na dobu tří, resp. deseti, let. Cílem vyloučení má být především ochrana budoucích věřitelů, okrajově pak sankcionování členů statutárních orgánů za porušení standardů péče.[123] Diskvalifikace je upravena v § 63 až 67 ZOK, přičemž kromě souvislosti s insolvenčním řízením se tento institut může uplatnit i mimo něj.[124]

Vzhledem k tématu a omezenému rozsahu této práce, jež má zkoumat zejména odpovědnost členů statutárního orgánu ve spojitosti s úpadkem, se vyloučením mimo insolvenční řízení nebudu blíže zabývat, pouze zde zmíním, že vyloučení je možné (nikoliv však povinné) z důvodu opakovaného a závažného

---

[120] § 229 odst. 3 IZ.
[121] Tamtéž.
[122] KRČMÁŘ, Z., op. cit., s. 22.
[123] ALEXANDER, J. Komentář k § 63 až 68. In: LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích – Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 566.
[124] § 65 ZOK.

porušování péče řádného hospodáře, či jiné péče spojené s výkonem funkce, v posledních třech letech.[125]

3.3.1 Předpoklady uplatnění institutu diskvalifikace

Na rozdíl od dřívější právní úpravy váže ZOK účinky vyloučení člena orgánu na rozhodnutí soudu. Podmínky pro vyloučení lze nalézt v § 63 a 64 ZOK. V prvé řadě musí být pravomocně rozhodnuto o úpadku obchodní korporace. Osoba, o jejímž vyloučení se rozhoduje, musí být členem statutárního orgánu obchodní korporace, nebo osobou v obdobném postavení. § 63 odst. 2 ZOK aplikaci institutu diskvalifikace rozšiřuje i na bývalé členy statutárního orgánu, a to v případě, že jejich jednání zřejmě přispělo k úpadku korporace.

Zákon nestanoví maximální dobu, za niž lze bývalé členy sankcionovat. Vzhledem k tomu, že příčiny úpadku mohou sahat daleko do minulosti a krize korporace může být dlouhodobým procesem, je možné diskvalifikovat i osoby, které funkci vykonávaly řadu let před zahájením insolvenčního řízení.[126]

Jedním z důvodů, na základě kterých soud v souvislosti s úpadkem o vyloučení rozhoduje, je to, že výkon funkce člena orgánu s přihlédnutím ke všem okolnostem vedl k úpadku korporace.[127] Tuto podmínku je nutné vykládat extenzivně a k vyloučení člena statutárního orgánu přikročit i v případech, kdy nebude jednoznačně prokázána příčinná souvislost mezi jeho jednáním a úpadkem, ale bude zřejmé, že přispěl ke zhoršení hospodářské situace korporace.[128] Úpadek totiž může mít mnoho příčin a jejich jednoznačná identifikace nebude vždy možná.

Druhou alternativou je, že osoba, která se stala členem orgánu až po zahájení insolvenčního řízení, svým jednáním zřejmě přispěla ke snížení majetkové

---

[125] § 65 odst. 1 ZOK.
[126] PRIELOŽNÝ, M. Diskvalifikace (nejen) člena statutárního orgánu po rekodifikaci. *Právní rádce.* 2012, roč. 20, č. 10, s. 25.
[127] § 64 odst. 1 ZOK.
[128] ALEXANDER, J., op. cit., s. 565.

podstaty a k poškození věřitelů.[129] Po zahájení insolvenčního řízení již pochopitelně není možné přivést korporaci do úpadku, činění hospodářsky nepříznivých rozhodnutí je však nutné sankcionovat i v této době. Mohou mít totiž významný vliv na míru uspokojení věřitelů.

V § 64 odst. 3 ZOK jsou upraveny výjimky, které při splnění stanovených předpokladů umožňují soudu o vyloučení nerozhodnout. Jak ale přiléhavě poznamenává Štenglová[130], ve skutečnosti o žádné výjimky nejde, jelikož tyto osoby nesplňují podmínky pro vyloučení stanovené v odstavci 1. Jedná se o tzv. krizové manažery, kteří začali vykonávat funkci člena orgánu v době hrozícího úpadku. Jelikož i pro ně však platí, že jejich jednání nesmí vést k úpadku korporace, toto ustanovení je tedy v podstatě nadbytečné. Má spíše sloužit jako připomenutí soudu, aby dbal zvýšené opatrnosti při hodnocení výkonu funkce krizovými manažery.

Druhou možností, jak může člen statutárního orgánu odvrátit vyloučení, je prokázat, že *„při svém jednání vynaložil takovou péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení“*.[131] Zákonodárce tak sice ne zcela, ale přeci jen, odkazuje k péči řádného hospodáře. Podle mého názoru tato formulace není úplně šťastná. Lze si jen těžko představit, že by člen statutárního orgánu opravdu prokazoval, jakou péči by vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, např. předvoláním za svědky členů orgánů jiných obchodních korporací. Tuto formulaci je nutné vykládat jako odkaz na péči řádného hospodáře. Člen statutárního orgánu tak bude prokazovat loajalitu, informovanost a obhajitelný zájem, přičemž dobrá víra by se měla presumovat.[132]

Další výjimky z vyloučení stanovuje poněkud nesystematicky § 67 odst. 2 a odst. 3 ZOK. Podle odst. 2 sice soud rozhodne o vyloučení člena statutárního

---

[129] § 64 odst. 2 ZOK.

[130] ŠTENGLOVÁ, I. Některé souvislosti vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce. *Obchodněprávní revue.* 2016, roč. 8, č. 4, s. 105.

[131] § 64 odst. 3 písm. b) ZOK.

[132] Viz část 3.1 a 3.2 této práce.

orgánu z funkce, avšak zároveň rozhodne, že tento může zůstat členem statutárního orgánu jiné obchodní korporace. Musí však být splněny dvě podmínky, a to fakt, že dosavadní výkon funkce vylučovanou osobou v této korporaci neodůvodňuje vyloučení, a rovněž, že vyloučení by mohlo vést k poškození oprávněných zájmů předmětné obchodní korporace či jejích věřitelů. Důkazní břemeno bude patrně na straně vylučované osoby. Soud v rozhodnutí určí konkrétní podmínky, za nichž může vylučovaná osoba zůstat členem statutárního orgánu této jiné korporace.

Obdobně je možné takové rozhodnutí vydat po ukončení diskvalifikačního řízení, s tím, že jde o řízení zahajované na návrh, k němuž je oprávněna vyloučená osoba nebo tato jiná obchodní korporace.[133] Výjimku lze povolit pouze pro obchodní korporaci, v níž vyloučená osoba působila jako člen statutárního orgánu už před vydáním rozhodnutí o vyloučení.[134]

3.3.2 Procesní aspekty diskvalifikačního řízení

Jelikož toto řízení není uvedeno ve výčtu § 159 odst. 1 IZ, nejedná se o incidenční spor, a to ačkoliv § 63 ZOK stanoví, že o vyloučení rozhoduje insolvenční soud. Někteří autoři v minulosti dovozovali, že o diskvalifikaci člena statutárního orgánu bude rozhodováno v rámci insolvenčního řízení.[135] Tyto úvahy již lze ve světle novely ZŘS[136] účinné od 30. 9. 2017 definitivně odmítnout. Diskvalifikační řízení bylo výslovně zahrnuto do § 85 ZŘS jako řízení o některých otázkách týkajících se právnických osob. Jedná se tudíž o samostatné řízení, k němuž je dle § 3 odst. 2 písm. b) ZŘS věcně příslušný krajský soud.

Pojem insolvenční soud v § 63 ZOK je tak nutné vykládat jako určení místní příslušnosti, vzhledem k tomu, že k insolvenčnímu řízení je rovněž věcně příslušný

---

[133] § 67 odst. 3 ZOK.
[134] ALEXANDER, J., op. cit., s. 580.
[135] Např. VRBA, M., ŘEHÁČEK, O., op. cit., s. 363 či PRIELOŽNÝ, M., op. cit., s. 25.
[136] Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

krajský soud.[137] Obdobné řešení bylo již před předmětnou novelou dovozeno např. Alexandrem[138], Štenglovou[139] či Vrchním soudem v Praze.[140]

Pakliže v průběhu insolvenčního řízení vyjdou najevo okolnosti nasvědčující splnění podmínek pro vyloučení člena statutárního orgánu (k podmínkám viz níže), insolvenční soud zahájí diskvalifikační řízení z moci úřední.[141] Soudu s ohledem na formulaci v § 63 ZOK[142] není dána možnost diskrece – za splnění podmínek musí o vyloučení rozhodnout.

V případě, že by soud ex offo řízení nezahájil, je k podání návrhu oprávněn každý, kdo má na rozhodnutí o vyloučení důležitý zájem.[143] Takovou osobou může být nepochybně zejména společník s.r.o. či akcionář, případně věřitel obchodní korporace. Alexander mezi takové osoby řadí i insolvenčního správce upadnuvší korporace.[144] Podle názoru Bělohlávka může mít důležitý zájem i instituce reprezentující kolektivní zájem, např. subjekt chránící spotřebitele.[145] Rozptyl možných navrhovatelů je tedy poměrně široký a záležet bude na rozhodovací praxi soudů, jestli dojde k jeho zúžení. Zejména k případné legitimaci spolků založených k ochraně spotřebitele se soudy budou dle mého názoru stavět spíše zdrženlivě.

Účastníkem řízení bude navrhovatel, je-li řízení zahájeno na návrh, a dále osoby, o jejichž právech a povinnostech je rozhodováno. Účastníkem tedy samozřejmě bude člen statutárního orgánu, který má být vyloučen z funkce, a dále také všechny obchodní korporace, v nichž je tato osoba členem statutárního

---

[137] § 7a písm. a) IZ.
[138] ALEXANDER, J., op. cit., s. 557.
[139] ŠTENGLOVÁ, I., 2016, op. cit., s. 107.
[140] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 9. 2017, sp. zn. 14 Cmo 360/2015.
[141] ŠTENGLOVÁ, I., 2016, op. cit., s. 107. Vyplývá to i z § 63 odst. 1 ZOK.
[142] *„V průběhu insolvenčního řízení insolvenční **soud** i bez návrhu **rozhodne** (…)“*
[143] § 63 odst. 3 ZOK.
[144] ALEXANDER, J., op. cit., s. 563.
[145] BĚLOHLÁVEK, A. Komentář k § 63. In: BĚLOHLÁVEK, A. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 405.

orgánu.[146] Vzhledem k tomu, že se v daném případě jedná o nesporné řízení, soud v něm musí pokračovat i v případě, že by navrhovatel vzal svůj návrh zpět.[147]

Konkrétní vodítka k formulaci výroku rozhodnutí o vyloučení podal Vrchní soud v Praze[148] tak, že nepostačuje výrok vylučující osobu z výkonu funkce konkrétní obchodní korporace, ale je nutné jej v souladu s § 66 odst. 1 ZOK formulovat dostatečně abstraktně, aby dopadal na výkon funkce v jakékoliv další obchodní korporaci v rozhodném období tří let.[149]

3.3.3 Důsledky rozhodnutí o vyloučení

Jak vyplývá z výše uvedeného, důsledkem rozhodnutí o vyloučení je, že členu statutárního orgánu jednak zaniká funkce v té korporaci, o jejíž úpadek se přičinil, případně i v jiných obchodních korporacích, kde je ke dni rozhodnutí členem statutárního orgánu, a jednak po dobu tří let nemůže vykonávat tuto funkci ani v žádné jiné obchodní korporaci.[150] Rozhodnutí má tudíž i účinky *pro futuro*. Soud o rozhodnutí informuje rejstříkový soud, který provede výmaz.[151] Ten bude mít deklaratorní charakter.[152]

V případě, že by vyloučená osoba nerespektovala zákaz jí uložený rozhodnutím soudu, ručí za všechny závazky obchodní korporace vzniklé v době, kdy tato osoba vykonávala činnost člena statutárního orgánu navzdory zákazu.[153] Ručení bude založeno ze zákona, a to i ve vztahu k těm závazkům, na jejichž vzniku

---

[146] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 2. 2018, sp. zn. 29 Cdo 2227/2016.
[147] ŠTENGLOVÁ, I., 2016, op. cit., s. 107-108.
[148] Sp. zn. 14 Cmo 360/2015.
[149] CHALUPA, I.; REITERMAN, D. *Komentovaná judikatura k s.r.o.* Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 300.
[150] § 66 odst. 1 ZOK a § 63 odst. 1 ZOK.
[151] § 66 odst. 1 ZOK.
[152] ALEXANDER, J., op. cit, s. 577.
[153] § 66 odst. 2 ZOK.

se tato osoba nijak nepodílela, a bez ohledu na to, zda jde o závazky peněžité či nepeněžité.[154]

Dalším důsledkem porušení zákazu je pro osobu, jež jej porušila, opětovné vyloučení z funkce člena statutárního orgánu, a to tentokrát až na deset let.[155] Návrh na zahájení řízení může opět podat každý, kdo má na vydání rozhodnutí důležitý zájem, soud může nicméně rozhodnout i z moci úřední.[156] Soud při zjištění splnění podmínek takové rozhodnutí vydat musí, doba deseti let je však stanovena jako maximální a soud může rozhodnout o opětovném vyloučení i na kratší dobu. Také však může o opětovném vyloučení rozhodovat opakovaně, a tak je možné, že celková doba vyloučení ve skutečnosti dobu deseti let přesáhne.[157]

3.4 Sankční ručení

Zákonodárce se při úpravě sankčního ručení v § 68 ZOK inspiroval britskou právní úpravou, konkrétně institutem *wrongful trading*.[158] Avšak na rozdíl od britské právní úpravy, jejíž podstata spočívá v tom, že soud rozhodne, že ředitel společnosti je povinen přispět do majetkové podstaty v insolvenčním řízení a má tak převážně kompenzační charakter[159], český zákonodárce tento institut, jak bude jasné z dalšího výkladu, koncipoval jinak. Sankční ručení je nezávislé na odpovědnosti podle § 99 IZ, přičemž časově by ji mělo předcházet.[160] Jak uvádí Hurychová, s ohledem na akcesoritu ručení musí toto vzniknout do zániku

---

[154] ŠUK, P. Komentář k § 63 až 68. In: ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 192.
[155] § 67 odst. 1 ZOK.
[156] Tamtéž.
[157] ALEXANDER, J., op. cit., s. 579.
[158] Tamtéž, s. 581.
[159] HURYCHOVÁ, K. K institutu wrongful trading v anglickém právu a jím inspirovanému ručení při úpadku dle § 68 z.o.k. In: HURYCHOVÁ, K.; BORSÍK, D. (eds.). *Corporate Governance. Kolektivní monografie.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 158.
[160] Tamtéž, s. 162-163.

korporace.[161] Zanikne-li korporace po vzniku ručení, nemá její zánik vliv na existenci ručení.[162]

3.4.1 Předpoklady uplatnění § 68 ZOK

Podmínky pro vznik sankčního ručení jsou nastaveny do jisté míry podobně jako v případě institutu vydání prospěchu. Rozdíl je zejména v tom, že ke vzniku sankčního ručení je nutné rozhodnutí soudu. Další podmínky jsou tedy tyto: a) rozhodnutí o úpadku korporace, b) člen nebo bývalý člen statutárního orgánu věděl nebo měl a mohl vědět o hrozícím úpadku korporace a c) v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokládatelné.[163]

Podmínkám b) až c) jsem se již dostatečně věnovala v předchozích částech práce. Účinkům rozhodnutí soudu budou věnovány následující podkapitoly. Na tomto místě pouze zmíním, že nauka v minulosti nebyla jednotná ani v určení věcné příslušnosti soudů. Od účinnosti novely OSŘ[164] od 30. 9. 2017 je však podle mého názoru zřejmé, že věcně příslušnými budou krajské soudy, a to na základě § 9 odst. 2 písm. p).

Co se týče bývalého člena statutárního orgánu, zákon sice nestanoví maximální dobu, za niž lze tuto osobu postihnout, musí však funkci vykonávat v době, kdy korporaci hrozí úpadek.[165]

V literatuře je dále diskutováno, jestli musí být rozhodnutí o úpadku korporace pro vznik sankčního ručení pravomocné. Podle názoru Šuka[166] stačí, je-li zveřejněno v insolvenčním rejstříku. V případě, že by bylo toto rozhodnutí následně na základě opravných prostředků zrušeno, má soud řízení podle § 68

---

[161] Tamtéž, s. 164.
[162] § 2026 odst. 2 OZ.
[163] § 68 odst. 1 ZOK.
[164] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
[165] ALEXANDER, J., op. cit., s. 582.
[166] ŠUK, P., op. cit., s. 194-195.

ZOK přerušit a vyčkat na rozhodnutí insolvenčního soudu.[167] Podle mého názoru by z důvodu právní jistoty účastníků bylo vhodné předmětné ustanovení vykládat ve smyslu právní moci rozhodnutí o úpadku jakožto nutné podmínky pro vznik sankčního ručení.[168]

Jakousi kvazivýjimku z osobní působnosti zákon opět stanovuje pro krizové manažery. V tomto ustanovení je o něco přísnější než u diskvalifikace, vzhledem k tomu, že nestačí, aby tito manažeři převzali funkci v době hrozícího úpadku, ale je nutné, aby byli do funkce prokazatelně ustaveni za účelem odvrácení úpadku, případně jiné nepříznivé hospodářské situace.[169] I v tomto případě je však třeba, aby svou funkci vykonávali s péčí řádného hospodáře, jinak o vzniku sankčního ručení může být soudem rozhodnuto. Vzhledem k obecnému požadavku na jednání s péčí řádného hospodáře je rovněž jako v případě diskvalifikace toto ustanovení redundantní, protože osoby, které se mohou bránit výjimkou v odst. 2, nemohou zároveň splňovat podmínky stanovené v odstavci 1, a soud by tak o vzniku ručení rozhodnout neměl.[170]

3.4.2 Aktivní legitimace věřitele a její důsledky

§ 68 odst. 1 ZOK stanoví, že řízení podle tohoto ustanovení je možné zahájit pouze na návrh insolvenčního správce či věřitele. Vzhledem k tomu, že institut sankčního ručení je nezávislý na insolvenčním řízení, budou patrně aktivně legitimováni i ti věřitelé, kteří svou pohledávku nepřihlásili do insolvenčního řízení.[171] Lze mimo jiné vycházet i ze starší judikatury Nejvyššího soudu, která řešila vzájemný vztah § 194 odst. 6 obchodního zákoníku a § 99 IZ.[172]

---

[167] ŠUK, P., op. cit., s. 194-195.
[168] Shodně ZVÁRA, M. Ručení členů statutárních orgánů kapitálových společností za dluhy společnosti vůči věřitelům dle § 68 zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2016, roč. 8, č. 5, s. 135.
[169] § 68 odst. 2 ZOK.
[170] Shodně ŠUK, P., op. cit., s. 196.
[171] HURYCHOVÁ, K., op. cit., s. 163.
[172] Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. června 2017, sp. zn. 29 Cdo 5291/2017.

Vzhledem k tomu, že, jak jsem již výše uvedla, vznik sankčního ručení bude časově předcházet skončení insolvenčního řízení, je možné argumentovat i proti aktivní legitimaci nepřihlášených věřitelů, a to s odkazem na jejich zvýhodnění na úkor věřitelů přihlášených.[173] V této souvislosti lze souhlasit s názorem Boguského, který dává členovi statutárního orgánu možnost nepřihlášenému věřiteli ve smyslu § 2022 OZ částečně odepřít plnění na základě toho, že věřitel zavinil, že dlužník pohledávku nemohl uspokojit.[174] Kdyby tento věřitel totiž pohledávku do insolvenčního řízení přihlásil, došlo by v něm k alespoň částečnému uspokojení.

V souvislosti s návrhem věřitele je dále možné uvažovat o dvojím důsledku rozhodnutí soudu. Jednou z alternativ je, že soudní rozhodnutí založí ručení člena statutárního orgánu pouze ve vztahu k věřiteli, který návrh podal, a ve vztahu k jeho konkrétně určeným pohledávkám, které v žalobě uvedl. Druhou možností by pak mohlo být založení ručení ve vztahu ke všem pohledávkám a věřitelům obchodní korporace.

Ohledně této otázky existují v literatuře protichůdné názory. Podle Boguského by rozhodnutí soudu mělo zakládat ručení člena statutárního orgánu ve vztahu ke všem pohledávkám obchodní korporace, a to bez ohledu na to, kdo je navrhovatelem.[175] Z předmětného ustanovení totiž omezení ručení přímo nevyplývá. K opačnému závěru nicméně dochází většina ostatních autorů.[176]

Přesvědčivější argumenty spatřuji ve prospěch varianty, že ručení bude založeno pouze ve vztahu ke konkrétnímu věřiteli. Lze to dovodit jednak ze zákonné formulace, kdy oproti § 66 odst. 2 ZOK není v § 68 odst. 1 ZOK stanoveno, že člen statutárního orgánu ručí za splnění *všech* povinností obchodní korporace,

---

[173] HURYCHOVÁ, K., op. cit., s. 163.

[174] BOGUSKÝ, P. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. *Obchodněprávní revue*. 2013, roč. 5, č. 11-12, s. 315.

[175] Tamtéž.

[176] Např. VRBA, M., ŘEHÁČEK, O., op. cit., s. 365; ŠUK, P., op. cit., s. 195; ALEXANDER, J., op. cit., s. 582 či HURYCHOVÁ, K., op. cit., s. 164-165.

a dále z absence procesní úpravy, na základě které by bylo možné uvažovat o opaku. Jak dále přiléhavě uvádí Hurychová, v případě, že by bylo dovozeno, že rozhodnutí soudu zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené pro všechny věřitele, bylo by toto možné ze strany členů statutárního orgánu relativně jednoduše zneužít tím, že zařídí podání žaloby osobou, jíž chybí věcná legitimace.[177]

Ze zákonné úpravy dále není jasné, jestli v návrhu na zahájení řízení podle § 68 ZOK může věřitel požadovat zároveň splnění dluhu, nebo jestli je nutné nejdříve získat rozhodnutí o vzniku ručení, na základě něhož věřitel podá žalobu na plnění. Souhlasím se závěrem Šuka, že je možné, ba dokonce vhodné, se zároveň domáhat i splnění dluhu.[178] Opačný závěr by totiž pouze zvyšoval náklady věřitele (a v konečném důsledku i člena statutárního orgánu, který bude k jejich náhradě soudním rozhodnutím zavázán).

3.4.3 Aktivní legitimace insolvenčního správce a její důsledky

Právě legitimace insolvenčního správce v § 68 ZOK přináší největší interpretační potíže. Někteří autoři[179] ji zcela odmítají z důvodu, že by došlo k vynaložení nákladů insolvenčním správcem, přičemž případné vymožené plnění by nijak nerozmnožilo majetkovou podstatu. Insolvenčnímu správci by tak měla svědčit legitimace pouze pro jeho vlastní pohledávky, tj. jako obyčejnému věřiteli.

Opačné řešení preferuje např. Alexander, který je toho názoru, že rozhodnutí soudu na základě návrhu insolvenčního správce zakládá ručení ve prospěch všech věřitelů obchodní korporace.[180] Tito by následně měli člena statutárního orgánu žalovat za účelem získání exekučního titulu.[181] S tímto závěrem se ztotožňuje

---

[177] HURYCHOVÁ, K., op. cit., s. 165.
[178] ŠUK, P., op. cit., s. 195. Shodně ALEXANDER, J., op. cit., s. 582.
[179] Např. Šuk, tamtéž či HURYCHOVÁ, K., op. cit., s. 165.
[180] ALEXANDER, J., op. cit., s. 582.
[181] Tamtéž.

i Boguský, který obdobné řešení dovodil i pro věřitelskou žalobu.[182] Podle názoru Flídra je insolvenční správce dokonce aktivně legitimován i k žalobě na plnění.[183]

Podle mého názoru bylo zákonodárcem zamýšleno dát aktivní legitimaci insolvenčnímu správci ve vztahu ke všem věřitelům. Jak totiž správně uvádí Hurychová[184] (a to i přesto, že je její závěr opačný), pohledávky insolvenčního správce jsou pohledávkami za majetkovou podstatou[185], a proto nedává smysl, že by se měl ve vztahu k nim domáhat ručení členů statutárního orgánu. Je však pravdou, že by k této interpretaci měla být přijata i odpovídající procesní úprava.

Zdá se mi však správný názor Alexandera uvedený výše, že na základě návrhu insolvenčního správce bude vydáno rozhodnutí, v němž soud konstituuje vznik sankčního ručení pro všechny závazky obchodní korporace, přičemž věřitelé poté mohou požadovat od člena statutárního orgánu splnění svých pohledávek. V případě, že je tento nesplní dobrovolně, věřitelé budou žalovat na splnění dluhu. Při podání návrhu insolvenčním správcem totiž riziko zneužití, které jsem zmínila v předchozí podkapitole, není tak vysoké. Jak ale k návrhům insolvenčních správců přiléhavě poznamenává Štenglová, jejich motivace k podávání žalob podle § 68 ZOK nebude nijak vysoká, zvláště z toho důvodu, že případný úspěch žaloby se nijak neprojeví na jejich odměně.[186]

---

[182] BOGUSKÝ, P., op. cit., s. 315.
[183] FLÍDR, J. Procesní legitimace insolvenčního správce podle § 68 ZOK. *Obchodněprávní revue.* 2018, roč. 10, č. 2, s. 37-39.
[184] HURYCHOVÁ, K., op. cit., s. 165.
[185] § 168 odst. 2 IZ.
[186] ŠTENGLOVÁ, I. Zákonné ručení člena orgánu kapitálové obchodní společnosti za její dluhy. *Právní rozhledy.* 2018, roč. 26, č. 17, s. 598.

4 Návrh novely ZOK – zhodnocení a komparace s aktuálním stavem

Interpretační potíže spojené s aplikací odpovědnostních institutů, které jsem rozebrala výše, jsou hlavním důvodem, proč má tato právní úprava dostát změn. V Poslanecké sněmovně je v současné době projednáván vládní návrh novely ZOK, jehož předmětem je mimo jiné i změna § 62 až 68 ZOK. Právě na tu se zaměřím v této kapitole. Účinnost nové úpravy je navrhována od 1. 1. 2020.[187]

4.1 Navrhovaná úprava institutů vydání prospěchu a sankčního ručení

Nově mají být tyto dva instituty sloučeny (resp. sankční ručení zrušeno a nahrazeno) do jednoho, nazvaného *Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace*, upraveného v § 66 ZOK. Ten má být řešen insolvenčním soudem jako incidenční spor, což pomůže odstranit dosavadní nejasnosti o věcné a místní příslušnosti. Řízení má být návrhové, přičemž jedinou aktivně legitimovanou osobou bude insolvenční správce.[188]

Předpokladem vydání rozhodnutí nebude rozhodnutí o úpadku, jako doposud, ale rozhodnutí o způsobu řešení úpadku obchodní korporace. Dalším předpokladem bude fakt, že člen statutárního orgánu přispěl porušením svých povinností k úpadku korporace.[189] Touto formulací dochází k jistému zjednodušení stávající právní úpravy, vzhledem k tomu, že nebude nutné prokazovat, že korporace byla v hrozícím úpadku, o němž člen statutárního orgánu věděl nebo vědět mohl a měl a neučinil všechna potřebná opatření k odvrácení úpadku. Podle

[187] Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. In: *Sněmovní tisk 207/0* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, s. 86.
[188] Tamtéž, s. 9.
[189] Tamtéž.

důvodové zprávy má tato formulace postihovat jak případy neodvracení úpadku, tak případy, kdy k němu člen statutárního orgánu aktivně přispěl.[190]

Insolvenčnímu správci bude v zásadě stačit tvrdit porušení péče řádného hospodáře, ohledně níž tíží důkazní břemeno člena statutárního orgánu, a skutečnost, že toto porušení přispělo k úpadku. Pozice insolvenčního správce nebude tak složitá, jako kdyby měl prokazovat, že člen statutárního orgánu úpadek přímo způsobil. To by ostatně bylo, vzhledem k tomu, že nepříznivá hospodářská situace obchodní korporace a její úpadek má zpravidla mnoho různých příčin, ve většině případů takřka nemožné.

Samotná sankce v rozhodnutí soudu pak může mít dvě podoby.[191] V obou případech je však dlužník povinen vydat určitou částku do majetkové podstaty. První možností je vydání prospěchu ze smlouvy o výkonu funkce, případně jiného prospěchu. Oproti původní úpravě v § 62 ZOK je tedy k založení povinnosti členů statutárního orgánu vydat prospěch nutné rozhodnutí soudu, nikoliv pouze výzva insolvenčního správce. Podmínka věřitelského insolvenčního návrhu zůstává zachována. V případě, že soud zjistí, že člen statutárního orgánu porušením povinností přispěl k úpadku korporace, povinnost vydat prospěch mu uložit musí.

Nově je doba dvou let počítána od zahájení insolvenčního řízení a je stanovena jako maximální, přičemž soud může rozhodnout o vydání prospěchu za dobu kratší.[192] Dá se tedy dovodit, že soud o době, za kterou je prospěch vydáván, bude rozhodovat podle toho, kdy došlo k porušení povinností, jež vedlo k úpadku.

Počítání času od zahájení insolvenčního řízení je určitě změnou k lepšímu, vzhledem k tomu, že tak odpadne motivace členů statutárního orgánu oddalovat právní moc rozhodnutí o úpadku. Aby nedocházelo k oddalování samotného

---

[190] Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. In: *Sněmovní tisk 207/0* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, s. 127.

[191] Vládní návrh zákona, op. cit., s. 9-10.

[192] Tamtéž.

podání insolvenčního návrhu, zůstal zachován motivační charakter úpravy, spočívající v tom, že institut vydání prospěchu se uplatní pouze v případě návrhu podaného jinou osobou než je dlužník.

Druhou alternativou je možnost soudu rozhodnout o poskytnutí plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace.[193] Z toho vyplývá, že se tento institut bude uplatňovat především v případě úpadku pro předlužení. Takto může soud rozhodnout i vedle uložení povinnosti o vydání prospěchu, je však omezen na situace, kdy je úpadek řešen konkursem. Toto omezení někteří autoři kritizují[194], avšak dle mého názoru má tato úprava svůj smysl. V případě řešení úpadku reorganizací bude obchodní korporace pokračovat ve své činnosti a předpokládá se tak, že pohledávky věřitelů budou nakonec uspokojeny. Zákonodárce se tentokrát v britském institutu *wrongful trading* inspiroval důsledněji a převzal i jeho převážně kompenzační charakter.[195] Cílem je tedy doplnit majetkovou podstatu, ve které není přičiněním členů statutárního orgánu dostatek prostředků k uspokojení věřitelů. Soud však má přihlédnout i k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty.[196]

Celkově lze vnímat navrhované změny pozitivně. Novelou se vyřeší většina výkladových sporů, ať již o rozsah ručení či příslušnost soudů. Zákonodárce také odstranil nadbytečné kvazivýjimky týkající se krizových manažerů. Pozornost však bude nutné věnovat kompatibilitě s IZ. Jak si všiml Krčmář[197], zákonodárce v navrhovaném § 66 ZOK rozšiřuje jednak výčet incidenčních sporů, tak i výčet pohledávek za majetkovou podstatou (co se týče zálohy poskytnuté věřiteli insolvenčnímu správci za účelem vedení sporu v navrhovaném § 66 odst. 2 ZOK).

---

[193] Vládní návrh zákona, op. cit., s. 9-10.

[194] Např. KUPČÍK, J. Proč má český wrongful trading do originálu daleko? *Obchodněprávní revue.* 2017, roč. 9, č. 1, s. 13.

[195] Byť dle důvodové zprávy je vzor navrhované úpravy ve francouzské *žalobě na doplnění pasiv*. Důvodová zpráva, op. cit., s. 128-129.

[196] Vládní návrh zákona, op. cit., s. 10.

[197] KRČMÁŘ, Z., op. cit., s. 24.

Dále je problematickou možnost, že by insolvenční řízení skončilo dříve než spor podle § 66 ZOK, a proto by ve sporu nebylo možné pokračovat.[198]

4.2 Navrhovaná úprava institutu diskvalifikace

Institut vyloučení člena statutárního orgánu z funkce se má také dočkat jistých změn. Zachováno má být vyloučení mimo insolvenční řízení, kdy by mělo nově stačit opakované *nebo* závažné porušení povinností.[199]

V souvislosti s úpadkem má být uplatnění institutu nově vázáno na rozhodnutí soudu podle navrhovaného § 66 ZOK. Insolvenční soud toto rozhodnutí zašle věcně a místně příslušnému soudu, který je oprávněn rozhodovat o diskvalifikaci[200] a ten o ní rozhodne. To znamená, že v tomto případě již soud nebude zkoumat, zda člen statutárního orgánu porušil své povinnosti, a zda toto porušení přispělo k úpadku obchodní korporace, ale na základě rozhodnutí insolvenčního soudu člena statutárního orgánu z funkce vyloučí.

Jedinou možností, jak se v průběhu diskvalifikačního řízení může člen statutárního orgánu vyloučení vyhnout, a to pouze ve vztahu k jiným obchodním korporacím než té, která je v úpadku, je navrhovaný § 64 odst. 2 ZOK, jenž je vlastně současným § 67 odst. 2 ZOK. § 67 odst. 3 ZOK má být přitom zrušen.[201]

Doba tří let, na niž může soud člena statutárního orgánu vyloučit z funkce, má být po novele stanovena jako maximální. Soud jej tedy může diskvalifikovat i na dobu kratší. Ručení a opětovné vyloučení z funkce má zůstat beze změn.[202]

I v tomto případě lze snahu zákonodárce o dílčí změny kvitovat. Tím, že se diskvalifikační řízení přímo naváže na rozhodnutí insolvenčního soudu a nebude tak nutné znovu prokazovat již prokázané skutečnosti, dojde k jeho zjednodušení a zrychlení.

---

[198] KRČMÁŘ, Z., op. cit., s. 24.
[199] Vládní návrh zákona, op. cit., s. 9.
[200] Tamtéž, s. 10.
[201] Tamtéž, bod 66.
[202] Tamtéž.

Závěr

Tato diplomová práce se zabývala povinnostmi členů statutárních orgánů obchodních korporací v souvislosti s úpadkem a následky porušení těchto povinností. Předmětem zkoumání byly zejména odpovědnostní instituty upravené v § 62 až 68 ZOK a dále také odpovědnost za škodu podle § 99 IZ.

Cílem první kapitoly bylo osvětlit základní pojmy a instituty, které mají zásadní význam pro samotné téma práce. Zabývala jsem se v ní členstvím ve statutárním orgánu obchodní korporace, působností statutárního orgánu a pojmy úpadek a hrozící úpadek.

Předmětem druhé kapitoly byly standardy péče statutárního orgánu a povinnosti jeho členů v souvislosti s úpadkem. V této kapitole jsem se snažila nastínit i některé nejasnosti, ohledně nichž nepanuje v literatuře shoda, a vyjádřit k nim své stanovisko. Právě ve světle péče řádného hospodáře a pravidla podnikatelského úsudku totiž soudy rozhodují o splnění předpokladů pro aplikaci odpovědnostních institutů.

Hlavní částí práce byla kapitola třetí, která rozebírala odpovědnost za škodu podle § 99 IZ, povinnost vydat prospěch ze smlouvy o výkonu funkce, vyloučení člena statutárního orgánu a sankční ručení. V každé z těchto podkapitol jsem se zabývala předpoklady vzniku těchto institutů, procesními aspekty a dále některými konkrétními spornými otázkami v souvislosti s výkladem příslušných zákonných ustanovení. Těch je bohužel mnoho a i přesto, že je tato právní úprava účinná již déle než pět let, doposud nedošlo k jejich překlenutí judikaturou. Právě potíže s interpretací jednotlivých ustanovení pravděpodobně věřitele a insolvenční správce odrazují od jejich častějšího využívání. To má pak za následek oslabení motivační funkce těchto institutů, kdy členové statutárního orgánu ví, že pravděpodobnost jejich uplatnění není vysoká.

Naštěstí zákonodárce reflektuje tuto problematickou situaci a v současné době je projednáván vládní návrh novely ZOK, který ji má alespoň částečně změnit.

Ten odstraňuje většinu sporných otázek a celou úpravu značně zjednodušuje. Zatím však není jasné, v jaké podobě bude novela nakonec přijata.

Poslední kapitola této práce se proto věnovala právě vládnímu návrhu novely ZOK a za cíl si dala jej zhodnotit a porovnat s aktuálně účinnou právní úpravou. Navržené úpravy lze vnímat vcelku pozitivně, zákonodárce by však před jejich přijetím měl dořešit vzájemný vztah ZOK a IZ.

Použité zdroje

Monografie

1. BĚLOHLÁVEK, A. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 2736 s. ISBN 978-80-7380-451-0.
2. ČERNÁ, S. a kol. *Právo obchodních korporací.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5.
3. HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 1824 s. ISBN 978-80-7400-691-3.
4. HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn. Variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací.* Praha: Auditorium, 2010, 196 s. ISBN 978-80-87284-11-7.
5. HURYCHOVÁ, K. K institutu wrongful trading v anglickém právu a jím inspirovanému ručení při úpadku dle § 68 z.o.k. In: HURYCHOVÁ, K.; BORSÍK, D. (eds.). *Corporate Governance. Kolektivní monografie.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 155-167. ISBN 978-80-7478-654-9.
6. CHALUPA, I.; REITERMAN, D. *Komentovaná judikatura k s.r.o.* Praha: Wolters Kluwer, 2018, 448 s. ISBN 978-80-7598-074-8.
7. JOSKOVÁ, L.; PRAVDOVÁ, M.; DVOŘÁKOVÁ, E. *Nová společnost s ručením omezeným. Právo – účetnictví – daně.* 3. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2018, 240 s. ISBN 978-80-271-0872-5.
8. KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář.* 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 1840 s. ISBN 978-80-7552-932-9.
9. KVAČKOVÁ, R. Vybrané otázky české právní úpravy odměňování členů orgánů akciových společností s přihlédnutím k evropskému kontextu. In: HURYCHOVÁ, K.; BORSÍK, D. (eds.). *Corporate Governance. Kolektivní monografie.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 207-222. ISBN 978-80-7478-654-9.
10. LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích – Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2872 s. ISBN 978-80-7478-537-5.
11. LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
12. MANCELOVÁ, S. *Loajalita a péče řádného hospodáře v akciové společnosti.* Praha: C. H. Beck, 2015, 132 s. ISBN 978-80-7400-584-8.
13. NORDBERG, D. *Corporate governance. Principles and issues.* SAGE, 2010, 268 s. ISBN 978-1-84787-332-3.
14. ONDREJOVÁ, D. a kol. *Nástin obchodního práva.* Brno: Masarykova univerzita, 2014, 357 s. ISBN 978-80-210-7417-0.

15. PETROV, J. *Obecná odpovědnost členů představenstva akciových společností v česko-americko-německém srovnání.* Brno: Masarykova univerzita, 2007, 104 s. ISBN 978-80-210-4386-2.

16. POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. Praha: C. H. Beck, 2014, 448 s. ISBN 978-80-7400-475-9.

17. POKORNÁ, J. Judikaturní podněty k výkladu pravidel podnikatelského úsudku. In: HURYCHOVÁ, K.; BORSÍK, D. (eds.). *Corporate Governance. Kolektivní monografie.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 104-116. ISBN 978-80-7478-654-9.

18. SCHÖNFELD, J. a kol. *Transformace a restrukturalizace podniku.* Praha: C. H. Beck, 2018, 464 s. ISBN 978-80-7400-690-6.

19. STŘELEČEK, T. Otázky corporate governance z pohledu law & economic se zaměřením na problém pána a správce. In: HURYCHOVÁ, K.; BORSÍK, D. (eds.). *Corporate Governance. Kolektivní monografie.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 127-136. ISBN 978-80-7478-654-9.

20. ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1144 s. ISBN 978-80-7400-540-4.

21. VEČEŘ, I. Principy Corporate Governance ve vztahu k rekodifikaci obchodního práva. In: VRBA, M. (ed.). *Odpovědnost a ručení v právu obchodních společností.* Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, s. 34-43. ISBN 978-80-8714-678-1.

Články

22. BALÝOVÁ, L. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace. *Obchodněprávní revue.* 2014, roč. 6, č. 7-8, s. 212-216. ISSN 1803-6554.

23. BOGUSKÝ, P. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. *Obchodněprávní revue*. 2013, roč. 5, č. 11-12, s. 313-318. ISSN 1803-6554.

24. BORSÍK, D. Péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku bez legend. *Obchodněprávní revue.* 2015, roč. 7, č. 7-8, s. 193-205. ISSN 1803-6554.

25. ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce.* 2007, roč. 15, č. 3, s. 4-16. ISSN 1210-4817.

26. FLÍDR, J. Procesní legitimace insolvenčního správce podle § 68 ZOK. *Obchodněprávní revue.* 2018, roč. 10, č. 2, s. 33-42. ISSN 1803-6554.

27. GLATZOVÁ, V. Náhrada škody pro pozdní podání insolvenčního návrhu. *Bulletin advokacie*. 2017, roč. 12, č. 6, s. 57-59. ISSN 1210-6348.

28. HÁMORSKÁ, A. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue.* 2012, roč. 4, č. 9, s. 250-256. ISSN 1803-6554.

29. HAVEL, B. Úpadková situace dlužníka a standardy péče jeho orgánů. *Bulletin advokacie*. 2017, roč. 12, čís. 6, s. 25-27. ISSN 1210-6348.
30. KRČMÁŘ, Z. Majetkové sankce vůči členům orgánů obchodní korporace v úpadku. *Bulletin advokacie.* 2017, roč. 12, č. 6, s. 20-24. ISSN 1210-6348.
31. KUPČÍK, J. Proč má český wrongful trading do originálu daleko? *Obchodněprávní revue.* 2017, roč. 9, č. 1, s. 9-13. ISSN 1803-6554.
32. PRIELOŽNÝ, M. Diskvalifikace (nejen) člena statutárního orgánu po rekodifikaci. *Právní rádce.* 2012, roč. 20, č. 10, s. 24-27. ISSN 1210-4817.
33. ŘEHÁČEK, O. Postavení a odpovědnost členů představenstva akciové společnosti. *Obchodní právo.* 2008, roč. 17, č. 1, s. 2-16. ISSN 1210-8278.
34. ŠTENGLOVÁ, I. Některé souvislosti vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce. *Obchodněprávní revue.* 2016, roč. 8, č. 4, s. 104-109. ISSN 1803-6554.
35. ŠTENGLOVÁ, I. Zákonné ručení člena orgánu kapitálové obchodní společnosti za její dluhy. *Právní rozhledy.* 2018, roč. 26, č. 17, s. 592-598. ISSN 1210-6410.
36. VRBA, M., ŘEHÁČEK, O. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy.* 2012, roč. 20, č. 10, s. 360-366. ISSN 1210-6410.
37. ZVÁRA, M. Ručení členů statutárních orgánů kapitálových společností za dluhy společnosti vůči věřitelům dle § 68 zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2016, roč. 8, č. 5, s. 135-140. ISSN 1803-6554.

Judikatura

38. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgvpxexzygbpwg2lw
39. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3139/2007. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhfpw4427gm4ta
40. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgfpw64s7g5pxgxzsge2a
41. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 4. 2015, sp. zn. 29 NSČR 24/2013. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgzpwgxzrgq4dmoa

42. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 NSČR 22/2009. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 21. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgbpwgxzzgi2dc&groupIndex=1&rowIndex=0
43. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 29 NSČR 1/2008. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 21. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgbpw4427gy4tkni
44. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpxexzxgvpwg2lw
45. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2869/2011. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgrpw64s7gjpxgxzvhe
46. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3542/2011. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgjpwgxzrgmytini
47. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrg5pxexzrgmyv6y3joy
48. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpw4427gyytima
49. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2356/2016. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgzpw4427gq4dgni
50. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 9. 2014, č. j. 4 VSPH 1725/2014-B-31. In: *Salvia kraken* [online]. Mgr. Milan Kvasnica [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: http://kraken.slv.cz/4VSPH1725/2014

51. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 6. 2014, č. j. 1 VSOL 114/2014-B-28. In: *Salvia kraken* [online]. Mgr. Milan Kvasnica [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: http://kraken.slv.cz/1VSOL114/2014

52. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4269/2014. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrg5pxexzrgfpwg2lw

53. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2007, sp. zn. 29 Odo 1395/2005. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqg5pw4427gi4teoi

54. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2049/2009. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 12. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgbpxa4s7giyf6427g42tc

55. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 9. 2017, sp. zn. 14 Cmo 360/2015. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrhbpxexzrl5rws5q&groupIndex=4&rowIndex=0

56. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 2. 2018, sp. zn. 29 Cdo 2227/2016. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrhbpxa4s7gezf6427gq2tc&groupIndex=4&rowIndex=0

57. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. června 2017, sp. zn. 29 Cdo 5291/2017. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 18. 3. 2019].

Internetové zdroje

58. KOŽIAK, J. Business Judgment Rule v České republice. In: *Dny práva 2011 – Days of Law 2011. Bermudský trojúhelník obchodního práva* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 85-97 [cit. 9. 3. 2019]. ISBN 978-80-210-5910-8. Dostupné z:

https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/sbornik/obchod.pdf

59. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. In: *Sněmovní tisk 207/0* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, s. 1-86 [cit. 19. 3. 2019]. Dostupné z:

http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=135885

60. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. In: *Sněmovní tisk 207/0* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, s. 87-280 [cit. 19. 3. 2019]. Dostupné z: http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=135885

Právní předpisy

Zákony

61. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 18. 2. 2019].

62. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 2. 2019].

63. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 2. 2019].

64. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 2. 2019].

65. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 2. 2019].

66. Vyhláška č. 190/2017 Sb., k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona (vyhláška o platební neschopnosti podnikatele). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 3. 2019].

67. Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 10. 3. 2019].

68. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 3. 2019].

69. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 18. 3. 2019].

70. Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 27. 3. 2019].

71. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 27. 3. 2019].